

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 300 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen.

SLINKING EN AVERIJ VAN GOEDEREN VERVOERD OVER ZEE

Bijna dagelijks heeft de consulaire rechter oordeel te vellen over verlies of beschadiging van goederen vervoerd over zee. Zijn vonnissen zijn voorzeker gesteund op wetten, reglementeringen of usantiën, doch tevens laat hij zich voorlichten door deskundigen om betwistingen van technische aard te beslechten. Daar waar het de handelswaren eerder rechtstreeks betreft komen in deskundige verslagen, in pleidooien, in vonnissen steeds technische termen voor als soort en kwaliteit, verpakking, slinking en averij, risico en eigen gebrek, en meer in het bijzonder, broei en zelfontbranding, ruimdauw en condensatie.

Wij zullen trachten deze algemene technische gegevens van uit ons standpunt, — het technisch wetenschappelijk, — duidelijk te belichten en er zo nauwkeurig mogelijk de werkelijke betekenis van te bepalen.

Eerst en vooral stelt zich de vraag: wat is een scheidsrechter, een deskundige of een scheidsrechter-verslaggever? Daar wij ons geenszins op juridisch terrein willen begeven, laten wij hier het woord aan een gezaghebbend jurist, die ons het volgende antwoord gaf :

Scheidsrechter — een scheidsrechter is een persoon door beide partijen aangesteld om over een geschil te oordelen; de scheidsrechter vervangt dus in elk opzicht een rechter;

Deskundige — een deskundige is een persoon aangesteld om zijn oordeel te geven in een technisch probleem; normaal wordt de deskundige hetzij door de Rechtbank, hetzij door de scheidsrechter aangesteld; de rechter zal oordelen, volgens de feiten van het geding, rekening houdend of niet met het oordeel van de deskundige, want steeds blijft hij vrij in zijn besluit;

Scheidsrechter-verslaggever — ook is het de gewoonte dat de Rechtbank van Koophandel een *scheidsrechter-verslaggever* aanstelt, die zijn oordeel geeft in een ingewikkelde zaak en tevens tracht beide partijen akkoord te stellen; in feiten belicht de scheidsrechter-verslaggever beter de te beoordelen zaak dan dit door een deskundig verslag zou kunnen geschieden; toch blijft hij altijd een soort deskundige en daarom is de scheidsrechter-verslaggever helemaal verschillend van een scheidsrechter, die altijd een rechter is; die een oordeel velt en die alleen de macht heeft zulks te doen.

Soort — Kwaliteit

Bij elke studie, bespreking of betwisting van een handelswaar komen in de eerste plaats de termen «soort» en «kwaliteit» te pas. De *soort* bepaalt vooral de toepassingsmogelijkheid of het gebruiksdoeleinde van een waar, al kan de soort ook door de geografische oorsprong bepaald worden; de soort vloeit voort uit bepaalde chemische en fysische eigenschappen van de waar.

Voor elke soort waar, komt tevens een bepaalde *kwaliteit* te pas : een bepaalde graad van nut. Daarom hangt de waarde van een handelswaar af van de totale somme van de gehalten aan de verschillende kwaliteitsfactoren, elke kwaliteitsfactor vermenigvuldigd met de waarde van zijn kwaliteitseenheid.

Waarde = (aantal kwaliteitseenheden x waarde van de kwaliteitseenheid).

Bij een onveranderde koopwaar blijft het aantal van elke der kwaliteitseenheden steeds constant, doch de waarde van elke kwaliteitseenheid kan natuurlijk schommelingen ondergaan.

Ideële waren

Bij zeer veel handelswaren zijn de verschillende kwaliteitsfactoren zo maar niet in cijfers uit technische vaststellingen voortvloeiend, uit te drukken. Dit is het geval voor *ideële waren* als koffie en tabak, meubelen en kunstwerken, waarvan de kwaliteitsfactoren van aesthetische aard zijn en enkel organoleptisch of kritisch kunnen beoordeeld worden door makelaars of gespecialiseerde, door lange oefening en ondervinding getrainde deskundigen. De eigenlijke stoffelijke waarde van ideële handelswaren komt weinig of niet in aanmerking.

Reële waren

De kwaliteitsnormen van *reële waren*, daarentegen zijn gemakkelijk door een laboratoriumonderzoek in cijfers uit te drukken. Zo is bijvoorbeeld tevens de handelswaarde van suiker, ertsen gemakkelijk te berekenen. Doch zelfs bij reële handelswaren, als suiker en andere eetwaren, komen steeds eveneens bepaalde aesthetische factoren te pas welke de uiteindelijke waarde beïnvloeden : vorm, stukgrootte, kleur, uitzicht en vooral aard van verpakking.

Verpakking

De wijze van *verpakking* van een handelswaar hangt in de eerste plaats af van de fysische aard van het produkt, van zijn morphologische kenmerken, om een geleerde term te gebruiken. Gassen moeten natuurlijk steeds samengeperst zijn in metalen cylinders. Verpakkingen van vloeistoffen, korrelachtige of poederachtige produkten zijn zeer verscheiden, doch zulke waren worden ook los vervoerd in scheepstanks of scheepsruijnen.

Dunne staven worden meestal enkel gebundeld; vezelstoffen en papierpap worden in balen geperst voor het vervoer.

De verpakking van goederen heeft hoofdzakelijk tot doel :

- het *conditionneren in begrensde hoeveelheden* in colli, ten behoeve van het vervoer, de behandeling (lossen, laden, stuwen), of het stapelen;
- het *beschermen* tegen mechanische of chemische beschadiging van de waar zelf, van andere goederen of van het vervoermiddel, tijdens het vervoer, de behandeling van de goederen of het stapelen;
- het *voorkomen van ongevallen* aan degenen die de waren behandelen, vervoeren, stapelen.

Wanneer wij de haven bezoeken, valt het ons steeds op dat er altijd goederen, — los of verpakt —, *zichtbaar beschadigd* zijn. Vanzelf vragen wij ons dan af of dit niet kan voorkomen worden. Zulke beschadigingen kunnen in ruime maat vermeden worden, en vooral beperkt, doch praktisch nooit volledig voorkomen.

Technisch werd de *studie van de verpakkingen* slechts sinds enkele tientallen jaren systematisch aangevat. Wel bepaalde factoren treden hierbij steeds op de voorgrond :

- de *kostprijs* van de verpakking in verhouding tot de waarde van het produkt;
- de *aesthetische en publicitaire* waarde van de verpakking;
- de studie van *nieuwe verpakkingstechnieken* om de slinking — het « reisverlies » — van bepaalde goederen te verminderen of om het vervoer van sommige « gevaarlijke » of weinig houdbare produkten met een minimum-risico mogelijk te maken;
- de *verhoging van de mechanische weerstand* van de verpakking om aldus de verpakte waar beter te beschermen tijdens vervoer of behandeling.

In bijzonder daartoe ingerichte laboratoria, — dit van de N.M.B.S. te Brussel bijvoorbeeld —, wordt de mechanische weerstand van de verpakkingen door practische proeven getest. Talrijke bijzondere tijdschriften leveren het bewijs, dat de studie van de verpakkingen heden is uitgegroeid tot een gespecialiseerde techniek.

Wij mogen vooral niet uit het oog verliezen, dat bepaalde produkten enkel de wereldmarkten hebben kunnen veroveren, dank zij zorgvuldig opgevatte, nieuwe verpakkingsmethodes, samen met wel aangepaste technieken van vervoer, behandeling of stapelen; de wereldhandel in bananen en ook de Belgische uitvoer van druiven en witloof zijn hiervan treffende voorbeelden.

De toepassing van nieuwe, zorgvuldig opgevatte verpakkingsmethodes voor bepaalde goederen, welke sinds altijd over zee vervoerd worden, beoogt soms een mindere kostprijs van de verpakking en vooral een betere bescherming van de waar tijdens het transport. In dergelijke gevallen stelt men echter dikwijls

vast dat de frequentie van de beschadigingen toeneemt : onachtzaamheid, onverschilligheid en vooral onbegrijpelijke fouten bij het stouwen zijn hiervan gewoonlijk de oorzaak. Tevens heeft men kunnen vaststellen dat, wanneer bepaalde averijen van een waar door nieuwe verpakkingstechnieken verdwijnen, er soms averijen van een heel andere aard opduiken.

De verpakking en het vervoer per zeeschip van technologisch nieuwe produkten, onmisbaar voor de moderne industrie, stelt soms moeilijk op te lossen problemen. Het meest treffend voorbeeld hiervan is het « fluor », hetwelk glas, water, ijzer en de meeste andere metalen, oliën en vetten, uiterst hevig, soms met gloeihitte, aantast en bovendien zeer giftig is.

Een ander voorbeeld in dit domein is het beruchte ammonium-nitraat, dat de laatste jaren al te zeer van zich liet horen.

Onverpakte goederen

Grote hoeveelheden goederen worden eveneens *onverpakt* — « en vrac » — over zee vervoerd, rechtstreeks in de ruimen van het schip geladen, in gewone of bijzonder ingerichte scheepsruijnen. Eigenlijk geldt het hier een verpakking in het groot : de scheepsruijnen op zee zijn de spoorwagens of de « containers » te land. De speciaal ingerichte scheepsruijnen, als koelkamers en olietanks, zijn gewoonlijk in regel, omdat het hier vervoerproblemen geldt, welke enkel door zorgvuldig aangepaste technieken opgelost worden.

Erts, steenkool en ook graan worden meestal massaal in scheepsruijnen gestort. In zulke voorwaarden vergt het erts, dat in gewone voorwaarden van temperatuur en vochtigheid werkelijk inert is, weinig of geen voorzorgen tot voorkomen van averij. Steenkool en vooral graan en olieaad kunnen gemakkelijk beschadiging averij ondergaan tijdens hun vervoer in onverpakte toestand. Veel beschadigingen van in gezonde toestand ingeladen graan zouden beslist kunnen vermeden worden, indien men zich niet enkel bepaalde tot het aanbrenge in het ruim van stuw hout tegen de binnenwand van het schip en tot voorzorgen tegen het verplaatsen (shifting) van de lading; daar waar er in het Oosten degelijke maatregelen getroffen worden om los in de ruimen gestorte rijst behoorlijk te kunnen verluchten, is dit niet altijd het geval voor over de Atlantische Oceaan los vervoerde granen.

Degelijke en oordeelkundige toepassing van stuw hout rond en tussen vaten, kisten en andere pakgoederen voorkomt in aanzienlijke maat beschadiging van de goederen door de werking van het schip.

De handelstechnische betekenis van beschadiging of averij van goederen mag hier wel duidelijk bepaald worden.

Averij van goederen

Door *averij* van een partij goederen verstaat men elke *abnormale waardevermindering* welke ze heeft ondergaan tijdens het vervoer, het behandelen (lossen, laden, stouwen) of het stapelen.

Zulke abnormale waardevermindering kan *kwalitatief* en/of *kwantitatief* zijn en de vermindering in handelswaarde van de partij goederen, welke hieruit voortspruit, kan partieel of totaal zijn.

De geldelijke schade, het geleidelijk verlies dat uiteindelijk voortspruit uit averij van goederen, overtreft in menig geval de waarde van de ganse partij : de averij van de goederen-zelf kan de oorzaak zijn van de averij van andere waren, van beschadiging of

zelf totale vernietiging van het vervoermiddel of van magazijnen; mensenslevens kunnen zelfs in gevaar komen.

De meestvoorkomende aard van averij aan goederen, is eenvoudig «diefstal», doch al te dikwijls diefstal welke, dank zij handig opgemaakte en voorgelegde bewijsstukken, juridisch niet vast te stellen is en zelfs schijnbaar te verdedigen. Sommigen kunnen dit «normaal» vinden, «commercieel», «mense-lijk»... Doch hier tegenover dient de meeste nadruk gelegd te worden op het feit, dat er in veel gevallen over diefstal gefluisterd wordt, waar dit geenszins het geval is. In zulke gevallen heeft de gewichtvermindering, — nooit echter de vermindering in aantal stuk! —, geenszins opzettelijke, «criminele», doch wel normale, technologisch-onvermijdbare oorzaken. Dit zijn gevallen van slinking van goederen.

Slinking

Slinking, — freinte, shrinkage, Schwund —, mag dus nooit als averij beschouwd worden, met averij verward of onder averij begrepen. Het is daarom niet zonder belang de slinking van goederen, — al te dikwijls in het Nederlands betrekkelijk onjuist «reis-verlies» geheten —, zo duidelijk mogelijk te bepalen:

— door «slinking» verstaat men het normaal-mogelijk gewichtverlies, — nooit een vermindering van het aantal verpakkingen —, dat een partij goederen kan ondergaan in usueel normale voorwaarden van vervoer, lossen, laden, stuwling, verpakking, stapelen; gewichtverlies door diefstal valt hier natuurlijk buiten beschouwing.

De slinking is dus een normaal, *mogelijk* gewicht-verlies waarbij de kwalitatieve waarde van de overblijvende hoeveelheid goederen geenszins vermindert. Naar gelang de gevallen kan deze kwantitatieve vermindering van een partij goederen werkelijk zijn of feitelijk enkel schijnbaar. Het is niet zonder belang dit onderscheid enigszins te belichten:

— *Reële slinking* is een werkelijk, praktisch onvermijdbaar gewichtverlies, dat een partij goederen kan ondergaan in bepaalde usuele condities van verpakking, vervoer, behandeling of stapelen:

— gewichtverlies door *verstuiving* van poederachtige stoffen verpakt in gewezen zakken;

— gewichtverlies *tijdens het overslaan*, lossen of laden van korrelachtige goederen als granen en oliezaden;

— gewichtverlies ondergaan door grote partijen *los vervoerde of in vaten verpakte vloeistoffen* (benzine, kerosene, plantaardige oliën) door lekverlies of door gedeeltelijke verdamping tijdens het vervoer, lossen en laden, stockeren in tanks of magazijnen.

— gewichtverlies van steenkool tijdens het vervoer in onvoldoend-dichte spoorwagens.

— *Schijnbare slinking* verwerkt feitelijk geen gewichtverlies van de waar-zelf; zij kan bijvoorbeeld voorkomen in de volgende gevallen:

— uitlekken of gedeeltelijke vochtverdamping bij zeer natte goederen, als spriet of gewassen steenkool; (verdampen van hoofdzakelijk capillair weerhouden water);

— gedeeltelijke verdamping van het normaal watergehalte van producten die «droog aan de lucht» zijn (*sec à l'air*) tijdens het vervoer en vooral tijdens het stapelen in de magazijnen. Typische voorbeelden hiervan zijn graan, oliezaad, veevoeder; de kwalitatieve waarde van de na slinking overblijvende gewicht-hoeveelheid graan of oliezaad is geenszins vermindert, — wel integendeel —, want dit blijkt duidelijk

bij graan reeds door een verhoging van het hectoliter-gewicht.

Zouden wij hier mogen zeggen dat het wel eens voorkomt dat men de gewichtvermindering door slinking van een partij goederen, in bewaring toevertrouwd, door toevoeging uit andere partijen aanvult. Aldus wordt iets gedaan dat verkeerd is door iets dat niet verkeerd is te willen verbeteren! De gewicht-controle van bepaalde goederen in magazijnen gestapeld, is daarom geenszins een eenvoudige rekenkundige bewerking, zoals de rekenplichtige dit wel wil beweren, enkel steunend op zijn cijfers. Enkel door systematische studie, gebaseerd op de statistiek van een voldoende aantal specifieke gevallen, — elk geval gesteund op betrouwbare metrologische en analytische gegevens, — kan voor elke waar bepaald worden welk gewichtverlies normaal is of niet. Zo heeft men bijvoorbeeld reeds vrij nauwkeurig kunnen bepalen hoeveel percent slinking wijn in vaten kan ondergaan door transsudatie, in bepaalde omstandigheden van tijd en stapelen.

De systematische studie van de slinking van goederen is van het meest algemeen handelsbelang: voor de verzekeraar, voor de natie welke gewaarandeerde koopwaren in haar magazijnen bewaart, en ook wel voor de eigenaar van een partij goederen tegenover de fiscus!

Slinking van goederen zal nooit helemaal kunnen vermeden worden, want de supplementaire onkosten, welke hieruit zouden kunnen voortspuiten, mogen de waarde van het vermeden gewichtverlies geenszins overtreffen of zelfs benaderen. In bepaalde gevallen tracht men evenwel de reële slinking tijdens het vervoer per zeeschip door officiële reglementeringen te beperken: vermelden wij bij voorbeeld het «*Décret français du 1 décembre 1893 relatif à la réglementation de l'arrimage de marchandises à bord de navires de commerce, Titre II: grains et graines de toute nature*».

De *systematische en wetenschappelijke studie van de averij aan goederen* is even belangrijk voor de handel als de technische studie van de slinking. Want, zonder ons op het handels-juridisch terrein te willen begeven, menen wij dat de bepaling van de juridische aansprakelijkheid in geval van averij aan goederen, best gesteund is op degelijke en betrouwbare technische vaststellingen en wetenschappelijke gegevens.

Averijoorzaken

Daarom moet men ook zeer duidelijk latente en determinerende averijoorzaken van goederen onderscheiden.

— *Latente averijoorzaken* spruiten rechtstreeks voort uit de *eigen aard* van de waar (nature propre de la marchandise); deze latente averijoorzaken zijn diverse en bepaalde *averijmogelijkheden*, eigen aan elke waar.

— *Determinerende averijoorzaken* maken van die mogelijkheden een werkelijkheid. Het zijn de oorzaken, welke de averij werkelijk doen ontstaan, doen declancheren, om een Frans woord te gebruiken. Determinerende averijoorzaken zijn meestal acciden-teel, ofwel aan nalatigheid of onvoldoende kennis van de waar toe te schrijven. In zeer veel gevallen kunnen determinerende averijoorzaken beslist vermeden worden, behalve in drie hoofdomstandigheden:

— in geval van *initiale averij* van de waar-zelf, van andere goederen of van het vervoermiddel;

zo kan bijvoorbeeld een beschadiging van de scheepromp waterschade veroorzaken, welke bederf van

bepaalde goederen voor gevolg kan hebben en uiteindelijk aanleiding geven tot brand door zelfontbranding;

— in geval van *heirkracht*, waardoor men in de onmogelijkheid kan verkeren determinerende averij-oorzaken te vermijden;

— in geval van *eigengebrek van de waar* (vice propre de la marchandise).

Het komt echter wel voor dat eigengebrek ten onrechte wordt vooropgezet. Wij zullen daarom trachten dit, voor de handel zo belangrijk begrip, nader te bepalen :

— goederen hebben een eigengebrek, wanneer ze in zichzelf een determinerende averij-oorzaak dragen, waardoor ze dikwijls onvermijdelijk averij kunnen ondergaan, zelfs in de meest geschikte, normale voorwaarden van vervoer, behandelen of stapelen.

Eigengebrek is in de grond een cumulatie van latente en determinerende oorzaken in een zelfde waar. Het komt hoofdzakelijk voor in de volgende gevallen :

— a) de waar is *uiterst ontplofbaar* of ontvlambaar en mag eenvoudig volgens bijzondere reglementeringen niet vervoerd worden op zee;

— onverdund benzoylperoxyde verkeert bijvoorbeeld in dit geval; nitroglycerine eveneens;

zulke risicos mogen de verzekeraar of de reder nooit op zich nemen;

— b) de waar heeft een *abnormale samenstelling* waaruit *bijna onvermijdelijk averij* van de waar voortvloeit :

— mais met te hoog watergehalte is bijna onvermijdelijk aan averij door broei blootgesteld tijdens het vervoer op zee;

— katoen in balen geperst, welke geringe hoeveelheden plantaardige olie bevat, is eveneens aan broei blootgesteld, welke uiteindelijk brand door zelfontbranding kan veroorzaken;

zulke gevallen van eigengebrek worden gewoonlijk niet door de verzekeraar gedekt;

— c) de waar heeft een *normale samenstelling*, welke op zich zelf een determinerende averijoorzaak vormt en voor de verzekeraar, en onrechtstreeks voor de reder, een *verhoogd risico* voor gevolg heeft :

— sommige gedroogde kruiden in balen verpakt, hebben een te hoog watergehalte of zijn te oxydeerbaar, en vertonen dikwijls averij na hun vervoer over zee; hetzelfde geldt voor eetwarenreserven;

— sommige vezelstoffen, als jute, vertonen door eigenaard een eigengebrek dat tot zelfontbranding kan leiden;

— d) de *verpakking is ongeschikt* om de waar behoorlijk te vrijwaren in de normale voorwaarden van vervoer, behandeling of stapelen.

Aansprakelijkheid in geval van averij

Zonder ons het minst op het juridisché terrein te willen begeven, menen wij nu de *technische aansprakelijkheid in geval van averij aan goederen* als volgt te mogen bepalen :

— is aansprakelijk degene die vrijwillig of onvrijwillig averij heeft veroorzaakt door initiale averij van andere partijen goederen of van het vervoermiddel, door onvoldoende of ongeschikte verzorging van de hem toevertrouwde goederen tijdens het vervoer of het stapelen, door onbehoorlijke behandeling tijdens het lossen of laden, door stouwfouten;

degene die, na zichtbare averijen aan goederen te hebben vastgesteld, niet aanstonds de nodige maatregelen heeft getroffen of door andere bevoegde per-

sonen heeft laten treffen, om de schade te beperken, uitgezonderd wanneer hij hiertoe in de onmogelijkheid verkeerde door heirkracht, of wanneer zulke maatregelen andere partijen koopwaar of het vervoermiddel erg zouden kunnen beschadigen of mensenlevens kunnen in gevaar stellen.

Het is vanzelfsprekend, dat vrijwillig veroorzaakte averij aan goederen met het doel ze te beschadigen in feite niet meer tot het handelsrecht behoort. Opzettelijk averij veroorzaken aan een partij graan door de waar te bevochtigen behoort ons inziens evengoed tot het gewone strafrecht als de vrijwillige brandstichting van een gebouw.

Goederen van de meest uiteenlopende eigenaard worden dikwijls in een zelfde scheepsruim over zee vervoerd. Dit stelt de reder soms voor kiese problemen want de voorzorgen getroffen voor de behoorlijke verzorging van een bepaald produkt tijdens de reis op zee, kunnen bepaald nadelig zijn voor een andere waar.

Fundamentele averijoorzaken

En toch zijn, feitelijk, de *fundamentele oorzaken van averij* van over zee vervoerde goederen eerder klein in aantal :

— *mechanische averijoorzaken*: stouwfouten, onbehoorlijke behandeling, ongeschikte verpakking;

— *diefstal* gedurende de zeereis of er voor en er na;

— *averij door water of door waterdamp*;

— *averij wegens oxydatie door de luchtzuurstof*;

— *rechtstreeks of onrechtstreeks contact tussen verschillende goederen*;

— *physiologische averijoorzaken*;

— *knaagdieren, insekten*;

Primaire en secundaire averij

Doch elke (primaire) averij hierdoor verwekt, heeft bijna altijd een of meer *secundaire averijen* voor gevolg; deze kunnen voor elke waar zeer verschillend zijn in *aard en intensiteit*. Daarom zijn de averijmogelijkheden tijdens het vervoer over zee, de *averijrisicos*, eerder talrijk, en zeer dikwijls onverwacht.

Gevaarlijke producten

Op gebied van zeetransport is men natuurlijk geneigd in de allereerste plaats de grootste risicos in aanmerking te nemen, het vervoer van *gevaarlijke produkten* (dangerous goods, produits dangereux).

Gevaarlijke produkten zijn goederen waarvan de averij van de verpakking of van de waar-zelf erge schade kan veroorzaken aan andere goederen, aan het vervoermiddel en zelfs mensenlevens in gevaar kan stellen.

Het is dan ook best begrijpelijk dat het vervoer op zee van «gevaarlijke produkten» gereguleerd werd door artikel 24 van de Internationale Conventie voor de Veiligheid op Zee (International Convention for the Safety of Life at Sea), hetwelk bepaalt :

a) het vervoer per passagiersschip, hetzij als lading, hetzij als ballast, van produkten welke door hun *aard*, hoeveelheid of wijze van stouwen, individueel of collectief het leven van de passagiers (en de bemanning) of de veiligheid van het schip in gevaar kunnen brengen, is verboden ;

b) ten gepaste tijde zal elke Administratie bepalen welke koopwaren als *gevaarlijk* moeten beschouwd worden, en de voorzorgen bepalen, welke dienen getroffen te worden voor wat betreft hun verpakking en stuwing.

Ontploffingsstoffen en munitie moeten natuurlijk als «gevaarlijk» aanzien worden en dit is eveneens het geval voor vele chemische producten. Hierdoor bekwamen de chemische producten in het algemeen, laat ons zeggen *alle* chemische producten, een doorslechte reputatie. Het gevaar van *behoorlijk verpakte*, zelfs als gevaarlijke aanzien, chemische producten schijnt werkelijk overdreven aan diegenen, welke door hun beroepsvorming deze waren kennen. Te weten waarin werkelijk het gevaar bestaat, vermindert reeds grotendeels het risico. En heden mag men bijna aannemen dat het juist de «gevaarlijke producten» zijn, welke practisch het minst gevaarlijk zijn, welke het geringste risico uitmaken voor de reder en ook voor de verzekeraar, dank zij bijzondere reglementeringen op dit gebied.

De Engelse reglementering van de Board of Trade — Carriage of Dangerous Goods and Explosives in Ships — blijft steeds de meest belangrijke, omdat de meeste scheepvaartlijnen, Britse en andere, er rekening mee houden. Al de vernoemde producten zijn zorgvuldig ingedeeld volgens het *voornaamste gevaar* dat ze kunnen opleveren tijdens hun vervoer over zee, volgens hun bijzonderste risico. Een betrekkelijk groot aantal chemische producten zijn klaar en duidelijk behandeld van uit verscheidene standpunten: voorgeschreven normen voor de verpakkingen, beperking van de toegelaten hoeveelheden voor het vervoer over zee, voorwaarden van behandeling en stuwung. Het aantal vernoemde en beschouwde producten in deze reglementering is echter niet limitatief en de aansprakelijkheid van de inscheper (chargeur) blijft behouden voor de niet vernoemde producten.

Op gebied van *gevaarlijke producten in haveninstellingen* en tevens voor wat betreft het vervoer over zee, wordt de reglementering van de Board of Trade feitelijk aangevuld door de reglementering van de Britse spoorwegen, welke in veel gevallen tevens havens beheren: General Classification of Merchandise. Dangerous Goods by Trains. De ontploffingsstoffen uitgezonderd, zijn de indeling en ook de beschikkingen verschillend van deze van de Board of Trade.

De Amerikaanse reglementering betreft niet enkel het vervoer van gevaarlijke producten per zeeschip, doch tevens hun transport per spoorweg en per lastwagen (by highway). In deze Interstate Commerce Commission Regulations for transportation of Explosives and Other Dangerous Articles by Freight worden een groot aantal als gevaarlijk aanzien chemische en andere producten behandeld.

In Frankrijk werd een zeer degelijke reglementering opgemaakt betreffende het vervoer van gevaarlijke producten te land, per spoor en per binnenvaartschip: Règlement pour le Transport des Matières dangereuses et des Matières infectes. Deze reglementering zal wellicht de basis uitmaken voor een nieuwe reglementering betreffende het vervoer van gevaarlijke producten op zee.

Hoe nuttig ook als «aide-mémoire», vertonen deze bijzondere reglementeringen toch zwakke punten:

— de I. C. S. L. S. heeft de wens uitgedrukt te trachten uniforme regelen vast te stellen voor de verpakking en het stouwen van gevaarlijke producten; in de verschillende reglementeringen wordt hiermee weinig rekening gehouden;

— de vernoemde als «gevaarlijk» beschouwde producten worden al te summier beschreven; enkel het grootste gevaar dat ze vertonen wordt in aanmerking genomen; daarenboven verschilt voor een zelfde product, dit hoofdrisico van de ene reglementering tot de andere;

— al die bijzondere reglementeringen betreffende gevaarlijke producten in het algemeen, zijn eentalig, synoniem of chemische formules komen er bijna niet in voor.

Deze leemten worden echter grotendeels aangevuld door het werk «Dangerous Goods» van onze stadgenoot Dr Lulius Aeby. Dit degelijk boek is zeer gunstig in onze havenkringen gekend en is in drie talen opgesteld: Frans, Engels en Duits.

Doch dagelijks komen nieuwe chemische producten op de markt — in zuivere toestand, vermengd of verwerkt met andere producten — onder de meest verschillende chemische, handels- en fantaisie-benamingen. Zulke producten zijn soms zeer gevaarlijk, of... in het geheel niet, want het gevaar, het risico, hangt niet enkel af van de aard van de waar, doch tevens en vooral van de aard van de verpakking bij een zelfde wijze van vervoer en behandeling. Hetgeen de expediteur niet in de «Aeby» kon vinden, vraagt hij dan aan de belanghebbende zelf. Doch wat de reder gevaarlijk schijnt, acht de fabrikant enkel hinderlijk; dit is zeer begrijpelijk, want het gaat hier meer over de prijs van de vracht dan over de nauwkeurige beoordeling van het risico.

Onveilige goederen

De reder denkt natuurlijk in de eerste plaats aan «gevaarlijke producten», aan goederen welke schade kunnen berokkenen aan andere ladingen en aan het schip. De verzekeraar weet echter bij ondervinding dat de meeste averijgevallen aan de goederen-zelf en hierdoor verder aan andere waren veroorzaakt, geenszins aan de zogenaamde gevaarlijke producten toe te schrijven zijn. Bepaalde gewone, «ongevaarlijke» goederen, als graan, steenkool, oliezaden, katoen en zelfs suiker, kunnen uiterst gevaarlijk worden in bepaalde omstandigheden of vertonen voor zijn minst de meest frequente averijgevallen.

Zulke producten zullen wij *onveilige goederen* noemen (Produits hasardeux, hazardous goods). Het zijn producten met groter risico.

Gelukkig blijven de meeste averijen van onveilige goederen meestal beperkt tot de waar-zelf. In zeer veel gevallen zijn deze averijen veroorzaakt door stuwfouten, ruwe behandeling tijdens lossen of laden, onbehoorlijke verzorging tijdens de zeereis of tijdens het stapelen op kade of in magazijn. Daarom zijn averijen van onveilige goederen in de meeste gevallen ook beslist te vermijden. Openbare en handelsorganismen hebben daarom voorschriften opgemaakt voor het stuwen, de behandeling, de verpakking, de verzorging tijdens de zeereis van bepaalde onveilige goederen. Voor hout op dek, steenkool, graan bijvoorbeeld: Board of Trade, Board of Underwriters of New-York.

Classificatie van de risico's

Voor al voor de reder is het belangrijk al de averijgevaaren, al de risico's, zowel de rechtstreekse als de onrechtstreekse welke hieruit kunnen voortspruiten, voor de waar zelf en voor andere goederen en het schip. Wij hebben daarom getracht een overzichtelijke tabel op te maken van de verschillende averijmogelijkheden van lading en schip:

I. Ontploffingsrisico's:

- ontploffingsstoffen en ontplofbare producten;
- Ontvlambare vloeistoffen, waarvan het vlampunt lager ligt dan 22,8° C. (in tanks of in vaten);
- ledige tanks of vaten, welke hogervermelde vloeistoffen inhielden;
- ontplofbaar stof (stofontploffingen).

II. *Brandrisico's :*

- a) zelfstandigheden welke door contact met de lucht ontvlammen (pyrophorische stoffen);
- b) zelfstandigheden welke door contact met water ontvlammen;
- c) goederen onderhevig aan zelfontbranding;
- d) zeer vluchtige, brandbare vloeistoffen (vlampunt beneden 22,8° C) :
 - 1. onoplosbaar in water;
 - 2. oplosbaar in water;
- e) vluchtige brandbare vloeistoffen (vlampunt tussen 22,8° C. en 65,6° C.);
- f) oxyderende stoffen;
- g) brandbare, weinig of niet vluchtige vloeistoffen (vlampunt hoger dan 65,6° C.);
- h) brandbare gemakkelijk smeltbare vaste stoffen;
- i) gemakkelijk brandbare moeilijk smeltbare vaste stoffen;
- j) brandbare, moeilijk of niet smeltbare stoffen.

III. *Risico van vernietiging door overdruk van metalen cylinders of vaten :*

- a) samengeperste (of opgeloste) brandbare gasen in metalen cylinders;
- b) samengeperste niet brandbare gasen in metalen cylinders;
- c) zeer vluchtige of vluchtige zeer brandbare en brandbare vloeistoffen;
- d) zeer vluchtige en vluchtige niet brandbare vloeistoffen.

IV. *Vergiftigingsrisico :*

- a) giftige samengeperste gasen;
- b) vaste of vloeibare producten, welke giftige dampen afgeven;
- c) bijtende of irriterende vaste of vloeibare producten;
- d) giftig stof (poussière toxique);
- e) radio-actieve producten.

V. *Risico door producten welke andere goederen kunnen beschadigen door rechtstreeks of onrechtstreeks contact :*

- a) bijtende stoffen;
- b) sterk kleurende stoffen;
- c) producten waarvan de reuk door andere goederen kan opgeslorpt worden en ze beschadigen;
- d) vloeistoffen of poederachtige stoffen welke andere goederen kunnen bevuilden;
- e) sterk hygroscopische en deliquescente vaste stoffen;
- f) producten waarvan de uitwasemingen andere goederen kunnen beschadigen.

VI. *Risico door waterschade :*

- a) door bevochtiging door regen-, rivier- of zee-water;
 - b) door condensatie van waterdamp in de ruimten;
 - c) door ruimdauw (buée de cale, hold dew).
- Voor a), b) en c) :
- 1. oplosbare producten in water;
 - 2. water absorberende producten;
 - 3. water opslorpemde producten.

VII. *Risico door eigengebrek.*

VIII. *Risico door de invloed van te hoge of te lage temperatuur :*

- a) minder dan 0° C.;
- b) van 0° tot 20° C.;
- c) van 20° tot 110° C.;
- d) van 110° C. tot 200° C.;
- e) meer dan 200° C.

IX. *Risico van vernietiging door parasieten :*

- a) door knaagdieren;
- b) door insecten.

X. *Risico van besmetting :*

- a) waren waarvoor een Belgisch of buitenlands hygiënisch certificaat vereist is;
- b) waren waarvoor een phytopathologisch certificaat vereist is;
- c) bederf door gisting of verrotting.

XI. *Risico door enzymatisch bederf.*

XII. *Risico van mechanische averijen :*

- a) aanvaring of storm;
- b) stuwfouten;
- c) ruwe of ongeschikte behandeling van goederen;
- d) beschadigde of ongeschikte verpakking;
- e) onzeewaardig schip;
- f) diefstal.

De opgesomde risico's betreffen enkel mogelijkheden van primaire averij van goederen of schip. Deze risico's kunnen zeer verschillend zijn in intensiteit naar gelang de aard van de waar en de bijkomende omstandigheden. Doch de secundaire averijen welke hier kunnen uit voortvloeien, voor de waar-zelf of voor andere goederen en het schip, kunnen zeer erg zijn.

Op gebied van averij van handelswaren staat men dikwijls voor de meest onverwachte, doch erge gevallen. Kleine oorzaken kunnen grote gevolgen hebben !

Daarom is het ook veel gemakkelijker de averijen van goederen vast te stellen dan ze te voorkomen.

Averijverschijnselen

Doch het vaststellen van averijen vergt soms ook veel kennis en ondervinding. Niet altijd vertoont een beschadigd product « zichtbare tekens van averij », en vooral geen « uiterlijk zichtbare tekens van averij ».

Verborgene gebrek

In zulke gevallen dient men ook een onderscheid te kunnen maken tussen averij en verborgene gebrek (vice caché). (Verborgene gebrek is natuurlijk een bijzonder geval van eigengebrek.)

Stuwen van goederen

Wanneer averij aan goederen wordt vastgesteld na de aankomst van het zeeschip, dient men eerst en vooral na te gaan of de stuwning van de goederen in orde is. Behoorlijk en tevens economisch stuwen van een zeeschip is dikwijls een zeer ingewikkelde zaak. Elke bevelvoerder van een zeeschip weet dit maar al te goed.

Export voor stuwning

Het deskundig onderzoek voor wat betreft de behoorlijke stuwning wordt daarom in onze haven aan

een door de Rechtbank van Koophandel erkend zee-expert toevertrouwd, aan een kapitein ter lange omvaart, die lange jaren op de wereldzeeën heeft gevaren. Volgens onze mening mag deze opdracht niet al te uitsluitend mechanisch opgevat worden en daarom zou hier de zee-expert in veel gevallen samen met een «deskundige in goederen» moeten optreden. De behoorlijke stuwing hangt niet enkel af van de verpakking van de waar, doch tevens van de aard van het product, en steeds komen er nieuwe producten, met soms zeer onverwachte eigenschappen, in de handel.

Experten door de Rechtbank van Koophandel aangesteld

In de meeste gevallen van averij aan goederen, vastgesteld bij de aankomst van het zeeschip, benoemt de Rechtbank van Koophandel — op verzoek van één of van beide partijen, gewoonlijk twee experts. Hun opdracht is het bepalen van de aard, de oorzaak en het bedrag van de schade; hun vaststellingen en besluiten leggen ze neer in een gezamenlijk verslag.

Te Antwerpen behoort één van beide experts gewoonlijk tot het college van de officieel door de Rechtbank van Koophandel erkende zee-experten; de tweede is een «expert in goederen». Gewoonlijk dient de zee-expert de *oorzaak van de averij* te bepalen; de opdracht van de expert in goederen is het bepalen van de *aard en het bedrag van de schade*.

Steeds ondervinden beide experts veel moeilijkheden en zelfs hinderpalen bij het vervullen van hun taak. De technische en andere gegevens, waarop ze hun onderzoek moeten steunen, zijn dikwijls partijdig, onjuist door slordigheid of gemis aan technische kennis, onvolledig en ook gedeeltelijk totaal ontbrekend; de werkelijke waarde of de betrouwbaarheid van de verschillende gegevens van het dossier, dienen zorgvuldig beoordeeld te worden. Niet altijd worden de beide experts tijdig verwittigd, en hierdoor ontbreken soms nuttige, waardevolle vaststellingen.

Opdrachten en plichten der experts

Ons insziens wordt de opdracht van beide experts door de Rechtbank van Koophandel te summier bepaald: uitsluitend voor de ene «de oorzaak» en uitsluitend voor de andere «de aard en het bedrag». In zulke omstandigheden schijnt elke samenwerking en gezamenlijke studie uitgesloten en mag een gemeenschappelijk verslag ook wel overbodig schijnen.

Door een meer uitgebreide en gedetailleerde opdracht zouden tevens de plichten van beide experts duidelijk omschreven worden. Zulke meer uitgebreide opdracht zou principieel de volgende kunnen zijn:

1. Voor de zee-expert:

- de aard van de beschadigde en van de andere waren vaststellen;
- de aard en de toestand van de verpakking nagaan en vaststellen;
- de stuwing van de beschadigde en andere waren duidelijk vaststellen (een behoorlijk opgemaakt stuwplan bij het verslag voegen);
- nagaan of geen fouten bij het stuwen, laden of lossen begaan werden;
- het luchtconditionneersysteem van de ruimen voldoende nauwkeurig beschrijven (een behoorlijke schematische tekening bij het verslag voegen);
- nagaan of het luchtconditionneren van de ruimen gedurende de zeereis mogelijk was of niet, en zo ja, of dit luchtconditionneren behoorlijk uitgevoerd werd of niet.

2. Voor de expert in goederen:

- de aard van de beschadigde en van de andere waren vaststellen;
- de aard en de intensiteit van de averijen bepalen, zo nodig door een laboratorium-onderzoek;
- zo nauwkeurig mogelijk de hoeveelheid beschadigde en onbeschadigde waar bepalen van elke partij, welke averij onderging;
- zo mogelijk op degelijke wijze stalen nemen en deze bewaren ter beschikking van de Rechtbank;
- in geweten de nodige maatregelen treffen of aanduiden om de averij te beperken, in overleg met de belanghebbenden en/of de vertegenwoordigers van openbare besturen;
- het bedrag van de schade bepalen, zoveel mogelijk gesteund op werkelijke gegevens.

3. Beide experts:

- wederzijds hun vaststellingen degelijk instuderen en hierop steunend, na gemeenschappelijk overleg, de averij-oorzaak bepalen.

Ed. DE VRIES,

Professor aan de Rijkshandelshogeschool te Antwerpen.

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer — 28 November 1949.

Voorzitter: M. de Coquéau des Mottes.

Raadsheer-Verslaggever: M. Simon.

Advocaat-Generaal: M. Colard.

Strafrecht. — Onder de woorden «slagen en verwondingen» in artikel 420 W.v.S. vallen ook een schram of een lichte ontveling.

Als «slagen en verwondingen» in de zin van art. 420 W. v. S. dient te worden beschouwd alle uitwendig of inwendig letsel, hoe licht ook de aard ervan

moge zijn, dat aan het menselijk lichaam van buitenaf wordt toegebracht door een mechanische of chemische op de lichaamsgesteltenis inwerkende oorzaak, zodat daaronder ook vallen een schram of een lichte ontveling.

Paulus t/ Tercken.

Gelet op het bestreden vonnis, de 1 April 1949 gewezen door de Correctionele Rechtbank te Antwerpen; *Over het enig middel tot verbreking*: schending van de artikelen 1, 25, 28, 418 en 420 van het Strafwetboek en van de artikelen 137, 138, 145, 160, 179, 182 en 215 van het Wetboek van Strafvordering, doordat het bestreden vonnis beslist dat de Politie-rechtbank

zich had moeten bevoegd verklaren om kennis te nemen van het ten laste van eiser in cassatie gelegd feit, bijgevolg de zaak aan zich trekt en ten gronde uitspraak doet, zulks terwijl de beslissing het vonnis, waarbij de eerste rechter zich onbevoegd verklaarde, had moeten bevestigen en dus de zaak niet aan zich kon trekken, daar uit de tekst zelf van het bestreden vonnis blijkt dat aanlegger in verbreking een fout heeft begaan, die een kwetsuur als onvrijwillig gevolg had, hetgeen het wanbedrijf van slagen en verwondingen, bij gebrek aan vooruitzicht of voorzorg, uitmaakt, misdrijf waarvan de kennisgeving aan de Correctionele Rechtbank opgedragen wordt en dus buiten de grenzen der bevoegdheid van de Politierechtbank valt:

Overwegende dat blijkens de processtukken de burgerlijke partij eiser in verbreking wegens inbreuk op de artikelen 42, 52 en 55 van het Algemeen Reglement, houdende politie van het verkeer, rechtstreeks heeft doen dagvaarden vóór de Politierechtbank te Antwerpen, die zich onbevoegd heeft verklaard, omdat uit de overtredingen, die aan de vervolging ten grondslag waren gelegd, een aanrijding was gevolgd, welke aan een derde persoon verwondingen had toegebracht;

Dat op het door de burgerlijke partij ingestelde hoger beroep de Correctionele Rechtbank het beroepen vonnis te niet deed, de zaak tot zich trok en zich tot kennisgeving ervan bevoegd verklaarde op deze grond, dat de lichte schram, opgelopen door de juffrouw die naast eiser in verbreking in de auto was gezeten, nadat die juffrouw zich naar het gasthuis had begeven « wellicht uit reden dat zij wat zenuwachtig was » geen verdere zorgen vergde, waaruit de rechtbank heeft afgeleid dat bedoelde schram het door artikel 420 van het Wetboek van Strafrecht voorzien wanbedrijf niet kan uitmaken;

Dat aldus de beslissing van de rechter in feitelijke aanleg berust op een rechtsopvatting, naar dewelke de voor het bestaan van het door de artikelen 418 en 420 voorzien misdrijf is vereist, dat het onvrijwillig letsel bij gebrek aan vooruitzicht of voorzorg, doch zonder het opzet om de persoon van een ander aan te randen, veroorzaakt door de beklagde, een zekere graad van zwaarwichtigheid zou vertonen;

Overwegende echter dat als slagen en verwondingen in de wettelijke zin van die woorden dient beschouwd alle uitwendig of inwendig letsel hoe licht het ook zij dat aan het menselijk lichaam van buiten wordt toegebracht door een mechanische of chemische op de lichaamsgesteltenis inwerkende oorzaak;

Dat derhalve de ontvelling waarvan het bestreden vonnis het bestaan constateert een verwonding is zoals bedoeld door artikel 420 voormeld, waaruit volgt dat, beslissende zoals hierboven is gezegd op grond van een in rechte verkeerde opvatting, het bestreden vonnis de in het middel aangeduide wetsbepalingen heeft geschonden;

Dat het middel gegrond is;

Om die redenen :

Verbrekt het bestreden vonnis;

Beveelt dat onderhavig arrest zal overgeschreven worden op de registers van de Correctionele Rechtbank te Antwerpen en dat melding ervan zal worden gemaakt op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt de burgerlijke partij tot de kosten;

Verwijst de zaak naar de Correctionele Rechtbank te Mechelen.

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 16 Maart 1950.

Voorzitter : M. Wouters.

Raadsheer-Verslaggevers : M. Smetryns.

Eerste Advocaat-Generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Hypotheek. — Doorhaling. — Doorhaling op grond van een valse akte van opheffing. — Geen rechtsgevolg.

De doorhaling van een hypotheecaire inschrijving, ten onrechte door de hypotheekbewaarder verricht op overlegging door de schuldenaar of door een derde van een valse akte, welke waardeloos is, heeft geen rechtsgevolg.

De betreffende hypotheecaire schuldeiser heeft alsdan zijn hoedanigheid van ingeschreven schuldeiser behouden en de ten onrechte doorgehaalde inschrijving moet opnieuw geschieden in de rang, welke zij vóór de doorhaling bezette.

Gemeente Jette t/ Consorten Coolen.

Gelet op het bestreden arrest door het Hof van Beroep te Brussel de 23 Juni 1948 gewezen;

Over het enig middel : schending van de artikelen 1, 81, 82, 92, 93, 96, 108 en in het bijzonder 108, 2°, 109, 112, 124 en in het bijzonder 124, 3°, 127, 128, 129, 134 der wet van 16 December 1851 houdende herziening der hypotheekwet, voormeld art. 92 gewijzigd door art. 8 der wet van 10 October 1913 brengende wijzigingen in de hypotheekwet en in de wet op de gedwongen onteigening en regelende opnieuw de inrichting van de bewaring der hypotheeken, voor zoveel als nodig van art. 8 van voormelde wet dd. 10 October 1913;

doordat het bestreden arrest, bij bevestiging van het vonnis waartegen hoger beroep, voor recht gezegd heeft dat de doorhalingen, gedaan op 19 Maart 1935 aan de rand der hypotheekinschrijvingen, door consorten Coolen op 10 Juni en 7 Juli 1933 tot zekerheid van twee leningen genomen op het litigieus onroerend goed, dat op 23 Mei 1935 door eiseres in verbreking verkregen werd, nietig en zonder uitwerksel waren; dat consorten Coolen hun hoedanigheid van ingeschreven schuldeisers op het onroerend goed behouden hadden en dat de hierboven bedoelde inschrijvingen, welke zij vóór de doorhalingen van 19 Maart 1935 hadden;

onder voorwendsel :

dat de hypotheekbewaarder de inschrijvingen in zijn registers had doorgehaald op voorlegging van een valse akte van opheffing, dewelke, evenals de doorhalingen die er het gevolg van waren, nietig en van gener waarde was, daar hierboven bedoeld artikel 92 slechts twee wijzen van doorhaling voorziet, zijnde de toestemming van de belanghebbende partijen of een vonnis; dat de herstelling in onderhavig geval van de hypotheekinschrijvingen ten nadele van de derden, ver van het onroerend krediet te verminderen, integendeel de betaling der hypotheecaire schulden waarborgt; dat hetgeen de hypotheek instelt, de titel van haar instelling is en niet het register van de bewaarder der hypotheeken, hetwelk enkel een middel van bekendmaking is en de rang der inschrijving vaststelt;

zulks terwijl uit hierboven bedoelde wetsbepalingen blijkt dat de bedongen hypotheek aan de derden en namelijk aan de verkrijger van het onroerend goed slechts kan worden tegengeworpen indien ze openbaar

gemaakt en behouden is door de vermeldingen voorkomende in het register der inschrijvingen van de hypotheekbewaarder, waarin de doorhalingen en de verminderingen ook dienen aangetekend te worden; dat deze publiciteit niet meer bestaat eens dat de inschrijving der hypotheek doorgehaald is op voorlegging van een akte van optelling, zelfs indien deze later als vals erkend wordt, en wanneer de inschrijving bijgevolg niet meer voorkomt op het afschrift of het getuigschrift van de bewaarder dat de bestaande inschrijvingen vaststelt, deze bescheiden zijnde overigens de enigen waarop de derden acht mogen en moeten slaan;

Overwegende dat uit artikel 81 van de wet van 16 December 1851 blijkt dat de hypotheek tegen derden kan worden ingeroepen van de dag af waarop de inschrijving in de registers van de bewaarder regelmatig gedaan wordt; dat luidens art. 90, gewijzigd door art. 5 van de wet van 10 October 1913, de inschrijving de hypotheek in stand houdt gedurende 15 jaar ingaande met de dag van haar datum;

Overwegende, wel is waar, dat art. 92 van de wet van 16 December 1851, aangevuld door artikel 8 van de wet van 10 October 1913, voor de toekomst het uitwissel wegneemt van de inschrijving welke doorgehaald wordt met toestemming van de daartoe bevoegde belanghebbende partijen, of krachtens sommige vonnissen;

Doch, overwegende dat geen wetsbepaling met dergelijke doorhalingen gelijk stelt deze welke ten onrechte door de bewaarder gedaan wordt op de voorlegging, door de schuldenaar of een derde, van een valse akte, welke zonder waarde is;

Dat het middel in rechte niet opgaat;

Om die redenen :

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanlegster tot de kosten en tot een vergoeding van 150 frank jegens de consorten Coolen en tot een andere vergoeding van 150 frank jegens de echtgenoten Piot-Thibau.

NOOT : Zie De Page VII, nrs 826 e.v. en 913.

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer — 13 Maart 1950.

Voorzitter : M. de Coquéau des Mottes.

Raadsheer-Verslaggever : M. Bayot.

Advocaat-Generaal : M. Janssens de Bisthoven.

Verbeurdverklaring. — Dronkenschap. — Verbeurdverklaring van de auto wegens dronkenschap van de bestuurder is niet toegelaten.

De woorden « gediend, bestemd, plegen » in art. 42 W.v.S. sluiten noodzakelijk het begrip in van een handelende criminele wil; daaruit volgt, dat deze bepaling niet toepasselijk is op misdrijven, waarbij het crimineel opzet afwezig of niet vereist is.

Voor het bij art. 1 van het Wetsbesluit van 14 November 1939 strafbaar gestelde feit van dronkenschap is geen opzet vereist; het wordt geen opzettelijk misdrijf doordat het gepleegd is onder een der in art. 3 bedoelde verzwarende omstandigheden.

Verbeurdverklaring van de auto wegens dronken-

schap van de bestuurder is derhalve niet toegelaten.

David Alphonsius

Gelet op het bestreden vonnis dd. 29 December 1949 gewezen door de rechtbank van eerste aanleg te Brugge;

Over het eerste en het derde middel samen :

Schending van de artikelen 42 en 43 van het strafwetboek, 3 van het besluit-wet van 14 November 1939 betreffende de beteugeling van de dronkenschap, doordat het bestreden vonnis de verbeurdverklaring bevoelen heeft van het voertuig dat gediend heeft om het misdrijf te plegen, zulks terwijl het bewezen verklaarde misdrijf, te weten in staat van dronkenschap zijnde, een voertuig te hebben bestuurd, geen opzettelijk wanbedrijf is, doch een onvrijwillig wanbedrijf of « overtreding » en de bijzondere verbeurdverklaring voor misdrijven van die aard niet mag uitgesproken worden ;

Overwegende dat de woorden « gediend, bestemd, plegen », door artikel 42 van het strafwetboek gebruikt, noodzakelijk het begrip insluiten van een handelende criminele wil; dat daaruit volgt dat deze bepaling niet toepasselijk is op de onvrijwillige misdrijven waarbij het crimineel opzet afwezig of niet vereist is ;

Overwegende dat artikel 3 van het Wetsbesluit van 14 November 1939 op de beteugeling van de dronkenschap als wanbedrijf aanziet het feit in staat van dronkenschap te verkeren (inbreuk op artikel 1), wanneer het vergezeld is van een verzwarende omstandigheid nl. deze : een voertuig besturen, een rijder geleiden, of nog een andere bezigheid verrichten welke voorzichtigheid of bijzondere voorzorgen vereist ten einde gevaar te vermijden voor zichzelf of voor anderen ;

Overwegende dat het hoofdfeit, bij artikel 1 voorzien, geen opzet vereist, en geen opzettelijk misdrijf wordt doordat het gepleegd werd onder een der verzwarende omstandigheden voorzien bij artikel 3 ;

Overwegende dienvolgens dat het bestreden vonnis door ten laste van de aanlegger de verbeurdverklaring uit te spreken van het voertuig de in het middel ingeroepen wetsbepalingen heeft geschonden ;

En overwegende voor het overige dat de substantiële of op straf van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd en dat de beslissing overeenkomstig de wet is ;

Om die redenen,

Verbreekt het bestreden vonnis, doch slechts in zover het ten laste van de aanlegger de verbeurdverklaring van het autovoertuig Studebaker, nummerplaat 280.802, heeft uitgesproken ;

Beveelt dat onderhavig arrest zal overgeschreven worden op de registers van de rechtbank van eerste aanleg te Brugge en dat melding er van zal gemaakt worden op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing ;

Veroordeelt de aanlegger tot de helft der kosten ; Zegt dat er geen aanleiding tot verwijzing bestaat.

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

RAAD VAN STATE

4e Kamer. — 21 Februari 1950.

Voorzitter: M. Vranckx (verslaggever).
Raadsheren: M.M. Mast en Buch.

1. Oorlogsschade. — Overdracht van het geteisterd goed. — Lichting van optie. — Geen uitspraak door provinciale directeur over de datum der optie. — Geen toepassing van art. 51, 3°, der wet van 1.10.1947.
2. Bevoegdheid. — Bestaan ener optie. — Gewone rechtbanken.
3. Machtoverschrijding. — Beslissing provinciale directeur oorlogsschade over bestaan ener optie.
4. Oorlogsschade. — Bevoegdheid provinciale directeur. — Openbare orde. — Ambtshalve na te gaan door Commissie van Beroep.
5. Nietigverklaring. — Beslissing van Commissie van Beroep na machtoverschrijding van provinciale directeur.

1. Wanneer de provinciale directeur voor oorlogsschade geen uitspraak heeft gedaan betreffende de datum ener optie, kan er geen sprake zijn van de toepassing der bepaling van artikel 51, 3°, lid 2, der wet van 1 October 1947.

Artikel 50, § 2, dezer wet heeft slechts betrekking op afstanden en indeplaatsstellingen na de inwerkingtreding der wet, en kann iet dienen tot interpretatie van artikel 51, 3°.

2. Zodra de provinciale directeur der oorlogsschade de door verzoeker aangevoerde optie betwist, ressorteert deze betwisting onder de bevoegdheid van de gewone rechtbanken.
3. De provinciale directeur der oorlogsschade overschrijdt zijn bevoegdheid, door zich het recht aan te matigen, te beslissen over het al of niet bestaan ener optie.
4. De bevoegdheid van de provinciale directeur, zoals zij door de wet wordt bepaald, is van openbare orde. De Commissie van Beroep dient ambtshalve de machtoverschrijding op te werpen.
5. De beslissing van de Commissie van Beroep, waardoor niet beslist wordt over de machtoverschrijding van de provinciale directeur, wordt vernietigd.

Docquier t/ Belgische Staat (Minister van Wederopbouw).

De Raad van State,

Gezien het verzoekschrift d.d. 21 April 1949, waarbij beroep tot nietigverklaring wordt ingesteld tegen de beslissing d.d. 21 Februari 1949 van de Commissie van Beroep voor oorlogsschade aan private goederen der provincie Antwerpen, aan verzoeker betekend op 26 Februari 1949;

Gelet op artikel 37 van de wet van 1 October 1947 betreffende de herstelling der oorlogsschade aan private goederen;

Overwegende dat verzoeker, bij akte d.d. 17 October 1945 verleden voor notaris Van Roosbroeck te Merksem, eigenaar werd van een door oorlogsfeiten geteisterde villa, gelegen te Wilrijk; dat de verkoop gedaan werd « met inbegrip » van de gebeurlijke rechten en vorderingen tot schadevergoeding voor de beschadiging door oorlogsfeiten aan het verkochte goed toegebracht; dat, bij brief van 11 Februari 1948 gericht tot

de provinciale directeur, verzoeker zich beriep op de bepalingen van art. 51, 3°, van de wet van 1 October 1947, luidens dewelke de Staat tegenover de overnemer gehouden is in dezelfde voorwaarden als tegenover de overdrager in geval van de lichting van een optie om te kopen, wanneer de optie eveneens dateert van vóór het schadegeval; dat de provinciale directeur de door verzoeker ingeroepen optie betwistte en, bij beslissing d.d. 28 Juni 1948, zijn vraag afwees;

Overwegende dat de Commissie van beroep voor oorlogsschade aan private goederen der provincie Antwerpen, bij beslissing van 21 Februari 1949, het verhaal van verzoeker tegen de beslissing van de provinciale directeur onontvankelijk verklaarde wegens onbevoegdheid der Commissie van beroep op grond van de artikelen 50, § 2, en 51, 3°, der wet van 1 October 1947;

Overwegende dat de provinciale directeur geen uitspraak heeft gedaan betreffende de datum ener optie; dat er aldus geen sprake kan zijn van de toepassing van de bepaling, vervat in het tweede lid van art. 51, 3° dat, anderzijds, art. 50, § 2, slechts betrekking heeft op toelatingen tot afstanden en indeplaatsstellingen na de inwerkingtreding van de wet, en niet kan ingeroepen worden tot interpretatie van art. 51, 3°;

Overwegende daarenboven dat, van het ogenblik af dat door de provinciale directeur de door verzoeker aangevoerde optie wordt betwist, deze betwisting ressorteert onder de bevoegdheid der gewone rechtbanken; dat, door zich het recht aan te matigen te beslissen over het al of niet bestaan ener optie, de provinciale directeur zijn bevoegdheid heeft overschreden; dat de bevoegdheid van de provinciale directeur, zoals ze bij de wet wordt bepaald, van openbare orde is; dat de Commissie van beroep dan ook ambtshalve over de machtoverschrijding door de provinciale directeur diende te beslissen,

BESLUIT :

Artikel 1. — De beslissing d.d. 21 Februari 1949 van de Commissie van beroep voor oorlogsschade aan private goederen der provincie Antwerpen wordt vernietigd.

Artikel 2. — Dit arrest zal worden overgeschreven op de registers van de bovenvermelde Commissie van beroep en melding zal worden gemaakt van dit arrest op de rand van de vernietigde beslissing.

Artikel 3. — De zaak wordt verzonden naar de goederen der provincie Brabant.

RAAD VAN STATE

3e Kamer. — 24 Februari 1950.

Voorzitter: M. Vauthier.
Raadsheren: M.M. De Bock (verslaggever)
en Stenuit.
Advocaten: Mrs Van Reepingen en
Janssens-Brigode.

1. Bevoorrading. — Toelagen tot stabilisatie der prijzen. — Geen verkregen recht. — Terugbetaling bij verval der oorzaak.
2. Belastingen en vergeldingen. — Terugbetaling van zonder oorzaak geworden prijsbeheersingstoelagen. — Geen vergelding volgens art. 113 Grondwet.
3. Machtsoverdracht. — Terugvordering van aan de Staat verschuldigde sommen, opgedragen aan een onder hiërarchisch gezag van de Minister geplaatst Staatsorganisme. — Geen ongeoorloofde machtsoverdracht.

1. *De met het oog op de stabilisatie der prijzen, bij anticipatie verleende toelagen maken geen verkregen recht uit. De besluiten van de Regent d.d. 19-7-1947 en 23-1-1948 bepalen terecht dat deze toelagen moeten terugbetaald worden, wanneer zij voor een bestaande voorraad zonder oorzaak worden ingevolge een toegestane prijsverhoging.*
2. *Door het terugvorderen der prijsbeheersingstoelagen naar rato van het verschil der vroegere en nieuwe maximumprijzen wordt van de betrokkenen geen vergelding geëist in de zin van artikel 113 der Grondwet, doch slechts de terugbetaling aan de Schatkist van bij anticipatie en voortaan zonder oorzaak ontvangen toelagen.*
3. *Een onder het hiërarchisch gezag van de Minister geplaatst Staatsorganisme kan met de terugvordering van aan de Staat verschuldigde sommen worden belast. Daardoor wordt geen macht aan een derde overgedragen en wordt geen ongeoorloofde machtsoverdracht verricht.*

Beurrerie St-Eloi, P.V.B.A. t/ Belgische Staat
(1. Minister van Algemeen Bestuur en Pensioenen, thans Minister van Financiën; 2. Minister van Financiën; 3. Minister van Economische Zaken en Middenstand).

De Raad van State,

.....
Gezien het verzoekschrift van 14 December 1948 waarbij de personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid «Beurrerie St Eloi» de nietigverklaring aanvraagt van de besluiten van de Regent van 19 Juli 1947 en van 23 Januari 1948 betreffende de aangifte van voorraden en de terugbetaling van zekere Staatstussenkomsten inzake ravitaillering;
.....

Overwegende dat de bestreden besluiten verwijzen, het eerste naar de wet van 18 Juni 1947 houdende de begroting van het ministerie van Begroting voor het dienstjaar 1947 en naar het besluit van de Regent van 22 Maart 1947, het tweede naar de voornoemde begrotingswet alleen;

Overwegende dat het besluit van de Regent van 22 Maart 1947 nauwkeurig de voorwaarden bepaalt tot verdeling der kredieten, geopend bij het ministerie van Begroting ten einde te voorzien in de tussenkomsten welke inzake ravitaillering door de politiek van stabilisatie der prijzen en lonen waren geboden; dat de begrotingswet van 18 Juni 1947, onder de titel uitgaven voortvloeiend uit de oorlog, een krediet van vijf milliard frank opent voor de tussenkomst van de Staat inzake prijzenpolitiek;

Overwegende dat verzoeker volhoudt dat de begrotingswet van 18 Juni 1947 aan de Schatkist geen machtiging verleent, zoals de bestreden besluiten zulks bepalen, om toelagen terug te vorderen; dat de begrotingswet enkel machtiging verleent om toelagen toe te kennen; dat, bovendien, de bestreden besluiten inbreuk maken, met terugwerkende kracht, op de rechten door de verzoekster verkregen;

Overwegende dat de toelagen aan de verzoekster slechts kunnen toegekend zijn geweest ten einde de prijzen te stabiliseren; dat de bij anticipatie verleende toelagen geen verkregen recht voor de verzoekster konden uitmaken, doch terugbetaald moesten worden, daar zij zonder oorzaak werden verleend voor de voorraad die op het ogenblik van de prijzenverhoging voorhanden was en naar rato van de toegestane verhoging;

Overwegende dat tevergeefs verzoekster staande houdt dat de bestreden besluiten inbreuk maken op artikel 113 van de Grondwet, krachtens hetwelk, be-

halve de gevallen door de wet uitdrukkelijk uitgezonderd, van de burgers geen vergelding kan worden gevorderd dan alleen als belasting; dat, immers, de ministeriële besluiten van 29 Juli 1947 en 23 Januari 1948 houdende wijziging van de prijzen van de gesubsidieerde voedingswaren de maximumprijzen van de producten, in de genoemde besluiten opgesomd, hebben bepaald; dat, waar de artikelen 4 van de bestreden besluiten voorschreven dat verzoekster er toe gehouden was aan de Handelsdienst voor Ravitaillering het verschil te storten tussen de maximumverkoop prijs op 26 Juli 1947 en de maximumverkoop prijs op 1 Augustus 1947, alsmede tussen de maximumverkoop prijs op 27 Januari 1948 en op 31 Januari 1948, zij van verzoekster geen vergelding hebben geëist, doch hebben bevolen de toelagen door haar bij anticipatie en voortaan zonder oorzaak ontvangen aan de Schatkist terug te betalen;

Overwegende dat verzoekster volhoudt dat de bestreden besluiten, waar zij de Handelsdienst voor Ravitaillering belasten met het innen van de aan de Schatkist terug te betalen toelagen, een ongeoorloofde machtsoverdracht hebben verricht;

Overwegende dat de besluiten van de Regent van 19 Juli 1947 en 23 Januari 1948, waar zij een onder het hiërarchisch gezag van de Minister geplaatst Staatsorganisme belasten met de terugvordering van de sommen door verzoekster aan de Staat verschuldigd, geen macht aan een derde hebben overgedragen;

BESLUIT :

Artikel 1. — Het verzoek wordt verworpen.

Artikel 2. — De kosten, begroot op de som van 300 frank, zijn ten laste van verzoekster.

.....

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

1e Kamer. — 25 Januari 1950.

Voorzitter : M. Scheyvaerts.

Raadsheren : M.M. Graaf Hennequin de Villermont
en J. Rutsaert.

Advocaten : Mrs. Simont en Ansiaux.

Notaris. — Recht op honorarium bij herveiling wegens in gebreke blijven van de koper.

Bij herveiling wegens het in gebreke blijven van de koper om te voldoen aan de voorwaarden van de verkoop heeft de notaris recht op het volledig honorarium zowel voor de eerste als voor de tweede verkoop.

Er zijn inderdaad twee verkopen met twee verschillende eigendomsoverdrachten tot voorwerp, zodat de tweede verkoop niet als voortzetting van de eerste kan beschouwd worden.

Het tarief van honoraria voor notarissen neemt de werkelijkheid in aanmerking om aan de notarissen een rechtmatige vergelding te verzekeren voor elke akte, welke zij geldig verlijden. De herveiling wordt in voormeld tarief niet vermeld onder de verrichtingen, welke door de oorspronkelijke honoraria gedekt zijn (zie art. 2 K.B. 27 November 1928).

Beginnelsen van fiscaal recht doen niet ter zake.

Raeymaekers en consorten t/ Notarissen M. Van Zeebroeck en L. Janssens.

Gezien de akte van hoger beroep in dato van 18 November 1946 tegen een vonnis van 2 Juli 1946 der Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen;

Overwegende dat dit beroep ontvankelijk is; dat het geding ten gevolge van het overlijden van beroeper door zijn erfgenamen hervat werd;

Overwegende dat tussen partijen de vraag betwist wordt of beroepenen in hun hoedanigheid van notaris, op het door hen geëist ereloon recht hebben, naar aanleiding van de herveiling wegens verzuim op 11 October 1943 van zekere goederen tot de nalatenschap De Coninck J. behorend;

Overwegende dat de eerste rechter deze vraag bevestigend heeft beantwoord;

Overwegende dat beroepers tegen deze beslissing opkomen, omdat de mogelijkheid van herveiling wegens verzuim in het lastenkohier van de oorspronkelijke openbare verkoop van 26 Juli 1943 voorzien was, zodat naar hun oordeel de herveiling slechts de voortzetting zou geweest zijn van de oorspronkelijke verkoop, waarmede zij één akte zou uitmaken, met het gevolg dat slechts een enkel ereloon verschuldigd zou zijn;

Overwegende dat dergelijk stelsel niet verenigbaar is met de principes, door het arrest van Verbreking dd. 28 Juni 1900 (Pas. blz. 304) gehuldigd, dewelke in onderhavig geval dienen te worden toegepast;

Overwegende dat er twee verkopen voorhanden zijn, met twee verschillende overdrachten van eigendom tot voorwerp: een eerste verkoop, die op 26 Juli 1943 werd voltrokken, een tweede, die op 11 October 1943 werd afgesloten; dat waar twee verschillende verkopen ontstonden, de tweede verkoop niet als de voortzetting van de eerste kan beschouwd worden, om er één enkele akte mede uit te maken; dat de vraag of de eerste verkoop ontbonden werd, ofwel de verkoper, overeenkomstig de bepalingen van het lastenkohier bij gebrek aan betaling, deze verkoping heeft doen vernietigen door de herverkoop bij dwaas opbod te vervolgen, niet ter zake doende is, daar het tarief voor het ereloon der notarissen niet dit gegeven van burgerlijk recht, doch alléén de werkelijkheid der zaken in aanmerking neemt; om aan de notarissen een rechtmatige vergelding te verzekeren voor elke akte, welke zij geldig verlijden (zie aangehaald arrest van 28 Juni 1900 Pas. blz. 308 in fine); dat de herveiling bij verzuim in bewust tarief niet aangeduid wordt onder de verrichtingen, welke door het oorspronkelijk ereloon gedekt zijn (zie art. 2 van het K.B. van 27 November 1928); dat art. 12 van zelfde Koninklijk Besluit aan de notaris slechts het recht op ereloon ontkent, wanneer de verleden akte door zijn schuld nietig is, wat in casu niet het geval is;

Overwegende dat, zelfs op het gebied van het burgerlijk recht, in geval van herveiling wegens verzuim, men in principe eigenlijk eerder te doen heeft met een verplichte wederverkoop dan met een ontbinding van de eerste verkoop (zie De Page Bd IV blz. 253 Nr 229);

Overwegende dat beroepers ten onrechte beroep doen op de beginselen van fiscaal recht (cf. art. 68 par. 1 Nr 8 van de wet van 22 frimaire jaar VII, op grond waarvan bedoelde herveiling wegens verzuim slechts aanleiding geeft tot een (vast) registratierecht van 20 frank; dat de grondslag van het recht op ereloon der notarissen niet in de fiscale wetgeving weer te vinden is (zie Rechtb. Brussel 5 December 1893 Rev. Prat Notariat 1894 blz. 328), doch wel in de hierboven aangehaalde rechtsprincipes; dat het notarieel tarief geen beperking van het recht op ereloon bevat, welke met de beperking van het te innen registratierecht zou overeenstemmen; dat het gevolg hiervan is dat voor de herveiling wegens verzuim het volle ereloon verschul-

digd is (cf. in zelfde zin Schicks en Vanisterbeeck *Traité Formulaire de la Pratique Notariale* Bd 1 blz. 876; Schicks : *Rev. Prat. Notar.* 1914 blz. 695-696);

Overwegende dat beroepers, in ondergeschikte orde, aanvoeren dat beroepenen aan hun plicht zijn te kortgekomen door niet te beletten dat de in koop aangeboden goederen aan onvermogene opbieders werden toegewezen, zodat de afstand van ereloon slechts een deel van de veroorzaakte schade vertegenwoordigt;

Overwegende dat het in feite ter zake niet bewezen is dat de handelende notarissen zich aan enige nalatigheid of onvoorzichtigheid zouden hebben schuldig gemaakt; dat niet bewezen werd dat de goederen aan een persoon werden toegewezen, wiens onvermogen hun bekend was of moest bekend zijn; dat de beweringen van beroepenen niet betwist werden, volgens welke, de oorspronkelijke beroeper, oud notarisklerk, bij de verkoop aanwezig was, geen bezwaren tegen de toewijzing opperde en er in toestemde; dat bij gebrek aan enige fout, de verantwoordelijkheid van beroepenen niet kan worden aangenomen.

Om deze redenen :

Het Hof, rechtdoende op tegenspraak,

Gelet op art. 24 der Wet van 15 Juni 1935 waarvan toepassing werd gedaan,

Gehoord de Heer Advocaat-generaal van den Eynde de Rivieren in zijn eensluidend advies ter openbare zitting gegeven,

Ontvangt het beroep, verklaart het ongegrond, bevestigt dienvolgens het vonnis a quo en veroordeelt beroepers in de kosten van het hoger beroep.

HOF VAN BEROEP TE GENT

5e Kamer. — 21 Februari 1949.

Voorzitter : M. Dubois.

Raadsheren : M.M. Louveaux en Moeneclaeys.

Advocaten : Mrs. Castille, Delobel en Six.

Douanen en Accijnzen. — Onwettigheid van het besluit van de secretaris-generaal van Financiën d.d. 10 April 1943, houdend verbod aan ieder tabaksplanter om de zogenaamde tabakscheuten te oogsten. — Begrotingswetten kunnen geen geldigheid verlenen aan een onwettig besluit.

Het besluit van de Secretaris-generaal van Financiën d.d. 10 April 1943, waarbij een artikel 27 bis werd toegevoegd aan het besluit d.d. 10 Juni 1942 en aan ieder planter verboden werd de zogenaamde tabakscheuten te oogsten, is onverbindend.

Ingevolge art. 5 der wet van 10 Mei 1940 en het interpretatief wetsbesluit van 1 Mei 1944 was de secretaris-generaal weliswaar zonder twijfel gemachtigd om ter uitvoering van art. 2, lid 1 der wet van 23 Juni 1938 om het even welke maatregelen te treffen om de heffing te verzekeren van het accijnsrecht ingesteld bij art. 1 van genoemde wet, daaronder begrepen het regelen der bewaking en contrôle der tabaksplantingen evenals van het vervoer en bezit van niet bewerkte tabak; het verbod om scheuten te oogsten verzekerde echter geenszins het heffen der accijnsrechten op de tabak, doch had integendeel als onmiddellijk gevolg een — zij het minderwaardig — gedeelte van de tabaksopbrengst te vernietigen en zodoende een mogelijke bron van accijnsrechten droeg te leggen. Het verbod

om tabakscheuten te oogsten kon als nuttig gevolg slechts hebben de verbetering van de hoedanigheid van de tabak, doch niet de verzekering van de heffing der accijnsrechten, zodat het niet steunt op voormelde wet van 23 Juni 1938 en de secretaris-generaal door het nemen van het besluit d.d. 10 April 1943 buiten zijn bevoegdheid is getreden. Dat besluit is derhalve in strijd met de wet.

Het is evenmin als «tijdelijk» geldig te beschouwen krachtens art. 3 van het wetsbesluit van 5 Mei 1944, krachtens art. 1 van de wet van Financiën d.d. 28 December 1945 voor het dienstjaar 1946 of krachtens art. 2 van de wet d.d. 28 December 1946 houdende de rijksmiddelen-begroting voor het dienstjaar 1947.

Art. 3 van voormeld wetsbesluit van 5 Mei 1944 laat immers onverlet de bij art. 107 G. W. aan de rechter opgelegde verplichting om de besluiten van de secretarissen-generaal te toetsen aan de wet.

Begrotingswetten kunnen geen geldigheid verlenen aan een besluit, dat in strijd is met de wet.

O. M. en Ministerie van Financiën t/ Milleville.

Overwegende dat beklagde en het openbaar ministerie tijdig en op geldige wijze in hoger beroep zijn gekomen;

Overwegende dat de verjaring regelmatig gestuit werd door het vonnis a quo;

Overwegende dat vaststaat en overigens door beklagde niet wordt ontkend, zoals blijkt uit het proces-verbaal d.d. 31 Januari 1947 door de beambten der douanen en accijnzen te zijnen laste opgesteld, dat op 2 October 1945 door hen vastgesteld werd dat hij 110 kgr. groene scheuten van eigen teelt geoogst had;

Overwegende dat gezegde vaststelling gedaan werd ingevolge art. 2 van het Besluit d.d. 10 April 1943, uitgaande van de Secretaris-Generaal van het Ministerie van Financiën, hetwelk een artikel 27 bis aan het Besluit d.d. 10 Juni 1942 toevoegde, waardoor het aan ieder planter verboden was de zogenaamde tabakscheuten te oogsten;

Overwegende dat het vervolgend bestuur voorhoudt, dat de inbreuken op gezegd verbod dienen beteugeld te worden overeenkomstig de artikelen 19, 20, 22 à 25 en 28 der wet van 6 April 1843 (beteugeling van de smokkel) en al. 3 en 4 der wet van 23 Juni 1938, met een geldboete van 5.000 tot 25.000 fr. en de verbeurdverklaring van de tabakscheuten;

Overwegende dat beklagde daartegen opwerpt dat door het opleggen van gezegd verbod de betrokkene Secretaris-generaal zijn machten te buiten is gegaan, daar gezegde maatregel vreemd is aan het heffen van accijnsrechten en dus niet in zijn bevoegdheid viel;

Overwegende dat niet alleen dient onderzocht te worden of bedoelde Secretaris-Generaal bevoegd was dit verbod op te leggen, dat insgelijks moet nagegaan worden of, zoals het vervolgend Beheer beweert, het desbetreffende besluit d.d. 10 April 1943, zelfs in de veronderstelling dat de Secretaris-Generaal onbevoegd was, niettemin als tijdelijk geldig moet aangezien worden ingevolge art. 3 der Besluitwet van 5 Mei 1944, art. 1 van de wet van Financiën voor het dienstjaar 1946, d.d. 28 December 1945 en art. 2 van de wet houdende de Rijksmiddelen-begroting voor het dienstjaar 1947, d.d. 28 December 1946;

Overwegende dat aangaande de tijdelijke geldigheid waarvan sprake, het volstaat er aan te herinneren, dat uit het verslag aan de Raad, welke laatstgenoemd besluitwet voorafgaat, blijkt dat :

«...wat betreft de Besluiten, die de plaats van een Koninklijk Besluit of van een Ministerieel Besluit

hebben ingenomen, de afkondiging van hun uit art. 3 volgende tijdelijke geldigheid geen beletsel is voor de Hoven en Rechtbanken om het in art. 107 van de Grondwet bepaalde toezicht uit te oefenen...» (Staatsblad 1-9-1944, bl. 379);

Overwegende daarenboven dat uit de economie van gezegde B. W. blijkt dat door art. 3 slechts als tijdelijk geldig worden beschouwd de besluiten, die aan de voorschriften van art. 107 van de Grondwet voldoen, maar de normale bevoegdheid van de Minister te boven gingen;

Overwegende dat, betreffende de bevoegdheid van de betrokken Secretaris-Generaal, deze ingevolge art. 5 der wet van 10 Mei 1940, en luidens de interpreterende besluitwet van 1 Mei 1944, ontegensprekelijk gemachtigd was, in uitvoering van art. 2 al. 1 der wet van 23 Juni 1938, om het even welke maatregelen te treffen om de heffing te verzekeren van het accijnsrecht, ingesteld bij art. 1 van laatstbedoelde wet, daarin begrepen het regelen der bewaking en controle der tabaksbeplantingen evenals van het vervoer en bezit van niet bewerkte tabak;

Overwegende dat het vervolgend Beheer akkoord gaat, dat het, in normale tijden, de tabakscheuten als een waardeloze tabaksofbrengst aanziet, waarmede geen rekening gehouden werd bij het vaststellen der officiële opbrengst;

Overwegende dat het Beheer het uitvaardigen van het besluit d.d. 23 Juni 1943 toeschrijft aan het feit, dat tijdens de vijandelijke bezetting vastgesteld werd, dat vele planters de tabakscheuten oogstten, deze minderwaardige tabak met normale tabak mengden en die mengeling als officiële opbrengst lieten doorgaan, terwijl zij het overige van hun tabak van goede hoedanigheid op de onregelmatige markt brachten en hem aldus aan het accijnsrecht onttrokken;

Overwegende dat voornoemd Beheer hieruit afleidt, dat genoemd besluit dus ter zake werkelijk genomen werd met de bedoeling de heffing van het accijnsrecht op de tabak te verzekeren en diensgevolge in de bevoegdheid van de betrokken Secretaris-Generaal viel;

Overwegende dat dient opgemerkt te worden dat niet alleen de opgelegde officiële minimumopbrengst, maar al de ingeoorste droge tabak door de planter dient te worden vertoond, geleverd en uiteindelijk, behoudens de voorziene uitzonderingsgevallen, aan accijns wordt onderworpen;

Overwegende dat hieruit volgt dat het Beheer gerechtigd is accijnsrechten te heffen op gefabriceerde tabak, voortkomende van tabakscheuten evenals van de normale oogst; (zie besluit van het Beheer, bl. 3, n° 6 en bl. 5, n° 9 en 10)

Overwegende dat het opmerkenswaard is dat vóór en na het uitvaardigen van het besluit d.d. 23 Juni 1943 de accijnsrechten berekend werden, bij uitsluiting der tabakscheuten op de totale ingeoorste droge tabak, derwijze dat gezegd besluit niet voor gevolg kon hebben de opbrengst der accijnsrechten te verhogen of zelfs de heffing ervan beter te verzekeren;

Overwegende dat dus vaststaat, dat het verbod scheuten te oogsten, ver van het heffen der accijnsrechten op de tabak te verzekeren, als onmiddellijk gevolg had een weliswaar minderwaardig deel van de tabakopbrengst te vernietigen en zodoende een mogelijke bron van accijnsrechten afschafte;

Overwegende dat uit wat voorafgaat dient afgeleid dat de beperking der opbrengst slechts als nuttig gevolg het verbeteren der hoedanigheid kon hebben;

Overwegende dat de wet van 23 Juni 1938 ten doel heeft rechten te heffen en de inning ervan te verzekeren, dat de besluiten genomen in uitvoering van

gezegde wet noodzakelijkerwijze geen ander doel kunnen hebben;

Overwegende, dat het verbeteren der hoedanigheid van de gefabriceerde tabak niet voorzien werd door de wet van 23 Juni 1938, noch in de gewone bevoegdheid van de Minister van Financiën valt, derwijze dat wanneer de Secretaris-Generaal van het Ministerie van Financiën door zijn besluit d.d. 10 April 1943 art. 27 bis aan het besluit van 10 Juni 1942 toevoegde, hij de perken van zijn machten te buiten ging en gezegd artikel onwettelijk is;

Overwegende overigens dat de budgetaire wetten van 28 December 1945 en 1946 geen geldigheid kunnen verlenen aan een besluit, hetwelk niet overeenkomt met de wet waarop het steunt;

Om deze redenen :

Gelet op de wetsbepalingen door de eerste rechter aangehaald en art. 24 der wet van 15 Juni 1935; art. 211 van het wetboek van strafvordering door de heer Voorzitter op deze terechtzitting aangeduid;

Het Hof,

Rechtdoende op tegenspraak,

Ontvangt de ingestelde beroepen en er op beslissen de;

Doet het bestreden vonnis te niet en, opnieuw wijzende, ontslaat beklagde van rechtsvervolgning;

Kosten van beide instantiën ten laste van de Staat.

NOOT : Bij arrest van 25 April 1949 heeft het Hof van Verbreking de door het Beheer van Financiën gedane afstand van de ingestelde voorziening in verbreking gedecreteerd.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE BRUSSEL

4e Kamer. — 27 Maart 1950.

Voorzitter : M. Marlier.

Adv. : Mrs. De Wachter en Reeners, loco Monette.

Bevoegdheid van de Rechtbank van Koophandel. — Vordering van de verzekeraar tegen de handelaar-werkgever tot terugbetaling van het aan een bij een verkeersongeval gekwetste arbeider uitbetaald bedrag.

De vordering van een verzekeraar tegen een handelaar-werkgever tot terugbetaling van het bedrag, uitbetaald aan een bij een verkeersongeval gekwetst arbeider, die in dienst was van de werkgever, behoort tot de bevoegdheid van de Rechtbank van Koophandel en niet tot die van de Rechtbank van Eerste Aanleg. Die vordering valt niet onder het laatste lid (wet van 27 Maart 1891) van art. 12 van de wet van 25 Maart 1876, daar zij, ofschoon ter gelegenheid van een verkeersongeval ontstaan, slechts tussen de verzekeraar en de handelaar-werkgever aanhangig is en alleen tot voorwerp heeft de toepassing van de bepalingen der verzekeringspolis en niet strekt tot vergoeding van de schade veroorzaakt door het overlijden van een persoon, lichamenlijk letsel of ziekte.

De Wit t/ Phénix belge.

Overwegende dat de oorspronkelijke vordering er toe strekte aanlegger in verzet, oorspronkelijk verweerder, te horen veroordelen om aan verweerster in verzet, oorspronkelijk eiseres, de som van 131.686,65 frank terug te betalen, welke som verweerster in

verzet als verzekeraarster van aanlegger in verzet heeft moeten uitbetalen aan een slachtoffer van een verkeersongeval, die in dienst was van aanlegger in verzet;

Overwegende dat «in limine litis» aanlegger in verzet de onbevoegdheid van de rechtbank «ratione materiae» opwerpt; dat aanlegger in verzet, oorspronkelijk verweerder, handelaar zijnde, de handelsrechtbank bevoegd is;

Overwegende dat de N.V. Phénix Belge beroep doet op artikel 12 laatste lid van de wet van 25 Maart 1876 (artikel 2 van de wet van 27 Maart 1891) om de bevoegdheid van de rechtbank van eerste aanleg staande te houden; dat bedoelde bepalingen de bevoegdheid van de handelsrechtbank uitsluiten voor alle geschillen ingevolge een ongeval, dat lichamenlijke kwetsuren heeft veroorzaakt;

Overwegende dat de vordering, alhoewel ter gelegenheid van een verkeersongeval ontstaan, slechts tussen de verzekerde patroon en de verzekeringsmaatschappij aanhangig is en alleen als voorwerp heeft de toepassing van de bepalingen van de verzekeringspolis;

Overwegende dat het huidig geschil zonder de minste invloed zou zijn op de vergoeding, waarop het slachtoffer van het verkeersongeval recht heeft; dat deze vergoeding door de vrederechter vastgesteld werd en dat zij aan het slachtoffer definitief toegekend is (artikel 17, wet van 24 December 1903);

Overwegende dat de thans in geding zijnde vordering niet als voorwerp heeft de verantwoordelijkheid te doen dekken, welke zou voortspuiten uit de schade, veroorzaakt door het overlijden van een persoon, door een lichamenlijk letsel of een ziekte; dat zij, bijgevolg, niet onder toepassing valt van artikel 2 van de wet van 27 Maart 1891 (Verbreking 15 Maart 1929, Pas. 1929, I, 127. - In dezelfde zin Handelsrechtbank Brussel 5 October 1935, Jurisprudence Port d'Anvers 1936, p. 180. - Handelsrechtbank Gent, 30 October 1947, Rechtskundig Weekblad, 1947-48, kol. 523);

Overwegende dat de handelsrechtbank dus bevoegd is;

Gelet op...

Verklaart zich onbevoegd...

NOOT : Verg. in dit nummer R.v.Kph. Leuven, 25 November 1949, met noot.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE LEUVEN

2e Kamer. — 25 November 1949.

Voorzitter : M. W. Janssen.

Referendaris : M. Vandenbergh.

- 1. Bevoegdheid van de Rechtbank van Koophandel. — Verknochtheid tussen vorderingen tot vergoeding van schade aan een voorwerp en wegens lichamenlijk letsel.**
- 2. Verjaring t.a.v. een feit, dat aanleiding kan geven tot een politie- én een correctionele straf.**

1. Ofschoon de Rechtbank van Koophandel in de regel niet bevoegd is om kennis te nemen van een vordering tot vergoeding van schade ingevolge lichamenlijk letsel (art. 12, laatste lid van de wet op de Bevoegdheid zijnde art. 1 van de wet van 27 Maart 1891) moet worden aangenomen, dat zij wel bevoegd is van zodanige vordering kennis te nemen, wanneer deze verknocht is met een vordering tot vergoeding van schade aan een motorrijtuig veroor-

zaak door een handelaar in de uitoefening van zijn handel. (artikelen 37bis en 37ter van de Wet op de Bevoegdheid, zijnde art. 9 van de wet van 15 Maart 1932).

- De «ratio legis» van de wet van 27 Maart 1891, zijnde de bedoeling van de wetgever om vorderingen uit lichamelijk letsel aan de Rechtbanken van Koophandel te onttrekken teneinde eenheid van rechtspraak te bevorderen en ook, omdat hij het beter achtte dergelijke vorderingen, die doorgaans van groot belang zijn, onder de bevoegdheid van de gewone rechtbanken en niet onder die van uitzonderingsrechtbanken te brengen, is in casu niet aanwezig, waar het niet gaat om de vraag, of de rechtbank van Eerste Aanleg, de rechtbank van Koophandel dan wel de vrederechter bevoegd is. Blijkens de wet van 15 Maart 1932 stelt de wetgever de Rechtbank van Koophandel boven de Vrederechter.
2. Wanneer een misdrijf aanleiding kan geven tot een politiestraf en een correctionele straf is de langste verjaringstermijn, zijnde drie jaar, van toepassing, zowel op de strafvordering, als op de uit hetzelfde misdrijf voortvloeiende burgerlijke vordering.

Roussel t/ Gilis.

Aangezien de vordering, ingeleid bij exploit van deurwaarder Janssen van 27 Juli 1948 strekt tot veroordeling van verweerder tot vergoeding der schadelijke gevolgen van een auto-ongeval dat zich voordeed op 19 Januari 1947;

dat eerste aanlegger betaling vordert van fr. 7.247,50 zijnde de materiële schade, veroorzaakt door het ongeval aan zijn voertuig alsmede een vergoeding wegens onbruikbaarheid;

dat tweede aanlegster betaling vordert van frank 1077,50 als vergoeding der schade die ze leed ingevolge de verwondingen, opgelopen bij hetzelfde ongeval.

Bevoegdheid :

Aangezien het hier gaat om een samengestelde vordering strekkende enerzijds tot bekoming van vergoeding van materiële schade aan een autovoertuig, veroorzaakt door een handelaar in de uitoefening van zijn handel, en anderzijds tot regeling van de schade veroorzaakt door een lichamelijk letsel door hetzelfde ongeval teweeggebracht;

Aangezien het eerste gedeelte van deze vordering blijkbaar tot de kennisneming van de rechtbank van koophandel behoort, dat echter nader dient onderzocht of zulks ook het geval is voor het tweede gedeelte der vordering, dat normaal niet in de bevoegdheid van de handelsrechtbank valt, ten eerste omdat het gevorderde bedrag (fr. 1007,50) binnen de bevoegdheid van de Vrederechter valt, en ten tweede wegens de bepaling van art. 1 van de wet van 27 Maart 1891, luidens dewelke de handelsrechtbanken in geen geval mogen kennis nemen van vorderingen strekkende tot herstel van schade, veroorzaakt door lichamelijk letsel;

Aangezien luidens art. 37ter van de wet op de bevoegdheid (art. 9 wet van 15 Maart 1932) aanleggers het recht hadden hun wederzijdse vorderingen, die normaal voor verschillende rechtbanken dienden te worden gebracht, samen te voegen; dat deze twee vorderingen onbetwistbaar verknocht zijn, vermits het gaat om de regeling der schadelijke gevolgen van een zelfde ongeval, veroorzaakt door verweerder;

dat luidens art. 37bis, inhoudende de rangregeling der verschillende rechtsmachten, in onderhavig geval voorrang dient te worden verleend aan de handelsrechtbank;

dat er dus formele tegenstrijdigheid is tussen de bepaling van art. 1 van de wet van 27 Maart 1891 (art. 12 van de wet op de bevoegdheid, in fine) en art. 9 van de wet van 15 Maart 1932;

Aangezien de rechtspraak en rechtsleer, steunende op de woorden «in geen geval», die voorkomen in de tekst van art. 1 wet van 27 Maart 1891, aan deze tekst een zeer ruim toepassingsgebied hebben toegekend en er uit besluiten dat de wetgever op volstrekte wijze de bevoegdheid van de handelsrechtbank heeft willen uitsluiten (Piret : la loi du 27 Mars 1891 sur la compétence en matière d'actions en réparation des dommages aux personnes; Rev. Gén. ass. & resp. avril 1930, nr 575 — Rép. prat. Droit belge, Ve Compétence, nr 838 en vlg.);

Aangezien echter, wanneer men de ratio legis van de wet van 27 Maart 1891 onderzoekt, men tot het besluit komt dat deze hier niet voorhanden is; dat de wetgever de schadelijke gevolgen van lichamelijke letsels aan de Handelsrechtbanken wilde onttrekken om redenen van eenheid van jurisdictie en wegens het gewoonlijk grote belang van deze doorgaans kiese gedingen, die aldus beter tot de kennisneming van de gewone rechtbanken dan tot die van uitzonderingsrechtbanken zouden behoren;

Aangezien het terzake niet gaat om een betwisting van bevoegdheid tussen de Rechtbank van eerste aanleg en de Handelsrechtbank, maar wel tussen deze laatste en het Vredegerecht;

dat de wetgever van 15 Maart 1932 blijkbaar zijn wil heeft te kennen gegeven de Handelsrechtbank boven het Vredegerecht te stellen en anderzijds geen uitzonderingen voorzien heeft op het recht tot samenvoeging van verknochte eisen;

Aangezien aldus dient te worden aangenomen dat de Handelsrechtbank bevoegd is om kennis te nemen van de vordering in haar geheel;

Verjaring :

Aangezien verweerder, steunende op het feit dat de eis van eerste aanlegger enkel de herstelling beoogt der materiële schade, die het gevolg was van de overtredingen van de Wegcode, de verjaring inroept, het ongeval dagtekenende van 19 Januari 1947 en de dagvaarding van 27 Juli 1948, zonder dat geldige stuiting is ingetreden;

dat hij desbetreffend een arrest aanhaalt van het Hof van Verbreking van 22 Juli 1946 (Rev. gén. ass. & resp. 1947, 4113);

dat dit arrest, dat gewezen werd in een zeer speciaal geval (hoger beroep van betichte alleen tegen een vonnis van de Politierechtbank, hem veroordelende tot een geldboete van fr. 10, die aldus in hoger beroep niet kon verhoogd worden, zodat het ten laste gelegde wegens de definitief uit te spreken straf toch steeds een enkele overtreding zou blijven) geen afbreuk doet aan de menigvuldige en vaststaande rechtspraak luidens dewelke, wanneer een misdrijf tegelijkertijd strafbaar is met een correctionele straf en een politiestraf, de strafvordering zowel als de burgerlijke vordering, op dit misdrijf steunend, slechts met de langste verjaringstermijn, zijnde drie jaar, met jaren;

Aangezien de vordering dus niet verjaard is; (het overige zonder belang).

NOOT. — Wat betreft de bevoegdheid van de Rechtbank van Koophandel ten aanzien van vorderingen wegens lichamelijk letsel vergelijkte men de Rechtbank van Koophandel te Gent 30 October 1947, R.W. 1947/1948, 523, en Rechtbank van Koophandel Aalst, 22 Juli 1947, R.W. 1947/1948, 616.

Betreffende de verjaring: vgl. Rechtbank van Koophandel Gent, 25 Nov. 1948, R.W. 1949/1950, 1129.

CORRECTIONELE RECHTBANK TE GENT

2e Kamer. — 17 Mei 1949.

Voorzitter : M. Bevernaege.

Rechter : M.M. Maes en Van Bogaert.

O. M. : M. Cauwe.

Pleiters : Mrs. Fl. Dauwe en J. Ronse.

Verjaring (in zake overtredingen). — Stuiting der verjaring.

In zake overtredingen stuit het verhoor van een getuige door de verbalisant zonder voorafgaande vordering niet de verjaring; het doorzenden van de klacht door de politiecommissaris aan het Openbaar Ministerie mist eveneens stuitende kracht.

Roegiers, burgerlijke partij, t/ Noé.

Gezien het door de politierechtbank van het derde kanton Gent, op tegenspraak uitgesproken vonnis dd. 20 April 1949, waarbij de strafvordering vervallen werd verklaard door verjaring, wat betreft het ten laste van de verdachte gelegde feit en deze ontslagen werd van de vervolging, zonder kosten;

de eis van de burgerlijke partij als niet ontvankelijk werd afgewezen en de burgerlijke partij verwezen werd tot de kosten harer aanstelling;

Overwegende dat in zake overtreding de onderzaging van een getuige door de verbalisant zonder vordering de verjaring niet stuit;

Overwegende dat de verzending van de klacht door de politiecommissaris aan het Openbaar Ministerie de verjaring niet stuit;

Overwegende dat er sedert de datum der feiten (8 Juli 1948) en de datum der vordering tot dagvaarding (26 Januari 1949) geen stuiting der verjaring der feiten is gebeurd; dat er tussen deze twee data meer dan zes maanden verlopen zijn;

Dat alle overige argumenten dus geen belang ter zake meer hebben;

Om deze redenen :

Aannemende de beweegredenen van de eerste rechter en toepassing makende van de door hem ingeroepen wetsbepalingen zo op strafrechtelijk als op burgerlijk gebied;

De Rechtbank, rechtdoende op tegenspraak;

Aanvaardt de hogere beroepen, verklaart ze niet gegrond;

Bekrachtigt het bestreden vonnis in al zijn schikkingen.

VREDEGERECHT TE KORTRIJK

1e Kanton. — 4 Januari 1950.

Rechter : M. Moerman.

Advocaat : Mr. G. Van Duerm.

Arbeidsongeval. — Lijkschouwing. — Verzet van belanghebbende. — Geen bewijs van arbeidsongeval.

Wanneer een lijkschouwing het enig dienend bewijsmiddel lijkt te zijn om uit te maken of er zich een arbeidsongeval heeft voorgedaan, en de belanghebbende echtgenote van het slachtoffer zich tegen het houden der schouwing verzet, kan de rechter slechts vaststellen, dat er geen arbeidsongeval is geweest.

Assurantie van de Belgische Boerenbond t/
Wed. Verschoore-Depreijtere.

Aangezien eiseres ter vaststelling van de oorzaak van het overlijden van Alexander Verschoore, echtgenoot van verweerster, vraagt dat er zou worden overgegaan tot de lijkschouwing van de overledene;

Aangezien de overledene de 12 October 1949 zoude zijn onpasselijk geworden in het werkhuis van zijn werkgever op een ogenblik dat hij lichte arbeid verrichtte, die niet van aard was uit zichzelf aanleiding te geven tot een ongeval; dat de overledene reeds sedert verscheidene jaren ziekelijk was, zodat zijn ongesteld worden en zijn opvolgend overlijden aan een natuurlijke oorzaak schijnen te mogen worden toegeschreven;

Aangezien verweerster zich ten stelligste verzet tegen de lijkschouwing; dat door het principieel afwijzen van een handeling, die in de zaak het enig dienend bewijsmiddel blijkt te zijn en het niet tegelijk aanbieden van enig ander middel om het door haar beweerde arbeidsongeval te bewijzen, zij moet worden verklaard in feite af te zien van haar vraag tot toekenning van een vergoeding gesteund op de wet op de arbeidsongevallen;

Aangezien de artikelen 2, 34 en 37 der wet van 15 Juni 1935 werden nageleefd;

Om deze redenen :

De Rechtbank stelt vast dat verweerster het bewijs niet inbrengt, noch ook vraagt te mogen bewijzen dat haar echtgenoot slachtoffer is geweest van enig werkongeval; dienvolgens verklaart dat eiseres geen negatief bewijs behoeft te leveren, stelt vast dat volgens de afgelegde verklaringen en ingediende stukken geen arbeidsongeval is overkomen aan Alexander Verschoore. En aangezien verweerster, aldus handelende, niet roekeloos is opgetreden, zegt dat de kosten ten laste zullen blijven van eiseres.

NOOT : Inzake arbeidsongevallen kan de rechter de lijkschouwing van het slachtoffer bevelen; indien de belanghebbende erfgenamen zich tegen het aanwenden van het bewijsmiddel verzetten, blijven zij in gebreke een bewijs te leveren, dat soms het enig mogelijke is.

De rechter kan inzake arbeidsongevallen echter de eigenlijke ontgraving niet bij vonnis bevelen dan onder voorbehoud van de bestuurlijke machtiging.

De vordering tot lijkschouwing kan inzake arbeidsongevallen niet voor de Voorzitter van de Rechtbank in kort geding worden gebracht, zij moet gedaan worden bij gewone dagvaarding voor de Vrederechter, die bevoegd is inzake het arbeidsongeval.

(Vgl. Delaruvière et Namèche, La Réparation des dommages résultant des accidents du travail. 2e uitgave 1947, blz. 506 en 507, nr 472).

Vlaamse Juristen,
abonneert U
op het
"Rechtskundig Weekblad"

VREDEGERECHT TE ANDERLECHT

21 Maart 1950.

Rechter : M. Deckmyn.

Advocaten : Mrs Goor en Carton de Tournai.

Beslissende eed. — Weigering. — Op welk ogenblik moeten bezwaren tegen de tekst van de eed te berde worden gebracht?

Hij die weigert de hem door de tegenpartij opgedragen beslissende eed af te leggen of terug te wijzen, moet in het ongelijk worden gesteld. (art. 1361 B.W.).

Indien de delaat bezwaren heeft tegen de tekst van de hem opgedragen eed, moet hij deze bezwaren doen gelden op het ogenblik, dat de deferent hem de eed opdraagt, althans opkomen tegen het vonnis, waarbij hem de eedaflegging wordt bevolen. Na zijn eenvoudige weigering om de eed af te leggen of terug te wijzen is hij niet meer gerechtigd te vorderen, dat de rechter de debatten zal heropenen en de tekst van de eed wijzigen.

Pierard t/ Kreps.

Gezien de akte tot inleiding van het geding door deurwaarder Custers te Brussel in dato 3 Januari 1950, het vonnis in dato 16 Februari 1950 en de artikelen 4, 34, 36, 37 en 41 der wet van 15 Juni 1935;

Aangezien verweerder, die persoonlijk ter zitting van 7 Maart 1950 verscheen, verklaard heeft dat hij weigerde de hem door eiser opgelegde gedingbeslissende eed, zowel gedeeltelijk als in het geheel, af te leggen;

Aangezien de zaak dan opnieuw door partijen bepleit werd;

Aangezien wanneer geweigerd wordt de gedingbeslissende eed af te leggen, zonder terugwijziging van deze eed, het geding gewonnen wordt door degene, die de eed aan zijn tegenstander opgelegd heeft (art. 1361 B.W. — De Page — Droit Civil t. III nr. 1039 — Rép. Dr. Pratiq V° Serment — nr 119); (Cass. 13 mars 1930 Pas; 1, 161);

Aangezien verweerder dus als verantwoordelijk moet worden aangezien voor het litigieuze ongeval;

Aanzien verweerder beweert dat hij akkoord ging om de eed af te leggen voor een deel van de tekst en hem te weigeren voor een ander deel;

Aangezien deze bewering onjuist is : verweerder weigerde eenvoudig de eed af te leggen ;

Aangezien verweerder eist dat de rechtbank de heropening van de debatten zou bevelen en de tekst van de eed veranderen, opdat eiser dan hem opnieuw een beslissende eed zou kunnen opleggen;

Aangezien deze vraag niet ontvankelijk is; inderdaad: het is op het ogenblik dat eiser hem de eed oplegde dat verweerder de tekst er van moest critiseren en opkomen tegen het vonnis dat hem beval de eed af te leggen, indien hij meende dat de tekst ervan voor critiek vatbaar was;

Aangezien het bedrag van de geëiste vergoeding niet betwist wordt;

Om deze redenen :

Beslissende op tegenspraak en in laatste aanleg; Stellen vast dat verweerder geweigerd heeft de hem opgelegde gedingbeslissende eed af te leggen.

Dienvolgens verklaren de vordering gegrond en veroordelen verweerder(...)

BIBLIOGRAPHIE

Prof. Mr. L. J. VAN APELDOORN. — Inleiding tot de studie van de Nederlandse Recht. — Negende herziene en vermeerderde druk, Zwolle, N.V. Uitgeversmij W.E.J. Tjeenk Willink 1950, 368 blz.

In 1933 verscheen de eerste uitgave uitgave van Prof. van Apeldoorn's *Inleiding tot de studie van het Nederlandse Recht*. Dat binnen een tijdverloop van nog geen zeventien jaar negen drukken konden verschijnen, is in een vrij klein taalgebied als het Nederlandse ongetwijfeld een opmerkenswaardig feit.

Ten behoeve van de lezers van het R. W., die Prof. van Apeldoorn niet mochten kennen, zij hier vermeld, dat deze op het gebied van de Nederlandse rechtsgeschiedenis aanzienlijk en baanbrekend werk heeft verricht. De geschriften die hij in verband hiermede liet verschijnen — o.a. *De kerkelijke Goederen in Friesland*; *Geschiedenis van het Nederlandse Huwelijksrecht vóór de invoering van de Franse wetgeving*; *Het Romeinse Recht in Friesland*; *Nicolaas Everaerts (1462-1532) en het recht van zijn tijd*; *Theorie en Practijk van de Rechtsbronnen in Holland in de tijd van Cornelius van Bynkershoek*, enz. — behoren tot het beste, wat op dit terrein in de laatste decennia in Europa is gepubliceerd. Na S. J. Fockema Andreae bezorgde van Apeldoorn ook een nieuwe uitgave van *Hugo de Groot's Inleidinge tot de Hollandse Rechtsgeleerdheid*; de door hem daarop gemaakte aantekeningen zijn, voor al wie met de geschiedenis van het Nederlandse privaatrecht te doen heeft, onmisbaar.

In de « *Inleiding tot de studie van het Nederlandse Recht* » heeft Prof. van Apeldoorn begrijpelijkerwijze — de resultaten van zijn rechtshistorische activiteit verwerkt; hieraan dankt dit leerboek — mede aan de oordeelkundige wijze, waarop dit is geschied — zijn buitengewone frisheid en zijn levenswerkelijkheid : de beginner wordt het recht geduid niet als een product van schoolse geleerdheid maar als een stuk historische en sociale realiteit. De voordelen, die het daardoor voor het rechtsgeleerd onderwijs bezit, doen het daarom alleen reeds onder soortgelijke Nederlandse en buitenlandse werken een geheel eigen plaats innemen. Daarbij moge worden opgemerkt, dat de behandelde stof zo helder en zo degelijk is uiteengezet, dat deze *Inleiding* — zoals zij thans, na herhaalde verbeteringen en aanvullingen, is samengesteld — als een meesterwerk is te beschouwen. Dat is dan ook de reden waarom het aanvankelijk alleen voor de studenten van de rechtsgeleerde faculteit van Amsterdam's universiteit geschreven boek een steeds grotere kring van gebruikers heeft gevonden en Prof. G. E. Langemeyer — advocaat-generaal bij de Hoge Raad der Nederlanden en bewerker van de twee vorige drukken — nog onlangs mocht verklaren, dat in Nederland geen verschil van mening bestaat over de grote wetenschappelijke betekenis van Prof. van Apeldoorn en over de didactische voortreffelijkheid van zijn *Inleiding* (*Nederlands Juristenblad*, 1950, blz. 46).

De hier aangekondigde nieuwe druk is door Prof. van Apeldoorn geheel herzien en aanzienlijk bijgewerkt. Hoofdstuk V werd geheel nieuw geschreven; hierin wordt het oude vraagstuk van de verhouding van recht en macht, die de tijdsomstandigheden weer tot een brandend probleem — zoals van Apeldoorn terecht opmerkt — hebben gemaakt, scherp gesteld.

Het gedeelte over de historische rechtschool en over de gewoonte als rechtsbron (hoofdstuk VI) werd eveneens nieuw geschreven, resp. meer uitgewerkt.

Aan de hand van historische voorbeelden en recente gegevens werden bovendien verschillende andere hoofdstukken op vele plaatsen belangrijk uitgebreid. Meer nog dan in de vorige edities werd aan buitenlands recht en buitenlandse rechtsliteratuur grote zorg besteed; naar Belgische werken — waaronder voornamelijk die van Van Dievoet en De Page — en rechtspraak werd voor zoveel dit doenbaar was, regelmatig verwezen.

Aan het einde van het boek is in deze druk voor de eerste maal een nieuw hoofdstuk (hoofdstuk XV) over rechtskunst, rechtswetenschap en rechtsphilosophie, ingevoegd. Het is vrij uitvoerig (70 blz.) en illustratief voor de denkbeelden van Prof. van Apeldoorn.

De menselijke geest kan — aldus V. A. — zich op verschillende wijzen met het recht bezighouden. Hij beoefent de *rechtswetenschap* wanneer hij, zich stellend in de dienst van de wetenschap, zich richt op de kennis van de regels, waarnaar de mensen in de samenleving *zich feitelijk plegen te gedragen*; daarentegen beoefent hij de *rechtskunst*, wanneer hij, zich stellend in de dienst van het praktische leven, zich richt op het vinden en formuleren van *rechtsnormen* of, m.a.w. van regels waarnaar de mensen in de samenleving *zich behoren te gedragen*. Daar wetenschap alleen *constateert*, niet *waardeert*, kunnen rechtsnormen geen object zijn van wetenschap.

De geleerde schrijver stelt de rechtskunst voorop, want zij is, als levenskunst, primair: geen samenleving van mensen kan bestaan zonder recht en dus zonder rechtskunst, in welke primitieve vorm deze zich bij niet-geciviliseerde volkeren moge openbaren.

De rechtskunst werd dan ook beoefend, lang voordat er van wetenschap sprake was. Tot de rechtskunst — die op wetenschap, op kennis van de maatschappelijke verhoudingen moet gebaseerd zijn — behoort tegenwoordig in de eerste plaats de kunst der wetgeving (wetgevingspolitiek en wetgevingstechniek), verder de rechtspraak (in dit verband wordt de functie van de rechter naar hedendaagse opvatting uiteengezet) en ook de rechtsleer. Met rechtsleer wordt hier bedoeld wat gewoonlijk dogmatische of systematische rechtswetenschap wordt genoemd; zij stelt zich ten doel de systematische beschrijving van de in een bepaalde tijd en in een bepaalde gemeenschap geldende rechtsnormen.

Het recht als maatschappelijk verschijnsel, dus als geheel van in de samenleving heersende rechtsgebruiken, is, volgens v. A., het object van de rechtswetenschap. Deze stelt zich, evenmin als enige andere wetenschap tevreden met het beschrijven van de waargenomen verschijnselen, maar tracht die ook uit hun causale samenhang met andere verschijnselen zoveel mogelijk te verklaren. Ter bereiking van dit doel bedient zij zich van drieërlei methode: de sociologische, de historische en de rechtsvergelijkende, die aanleiding heeft gegeven tot een splitsing van de rechtswetenschap in drie takken.

Waar de rechtswetenschap eindigt, daar begint de rechtsphilosophie; zij houdt zich bezig met vragen, waarop de wetenschap geen antwoord heeft. Het aantal van die vragen is onbegrensd; de wetenschap geeft op geen enkele rechtsvraag antwoord. Drie kernproblemen van de rechtsphilosophie worden in de laatste dertig bladzijden behandeld: 1. Is er een algemeen geldend rechtsbegrip? 2. Waarop steunt de verbindende kracht van het recht? 3. Bestaat er een natuurrecht? Deze moeilijke onderwerpen, waarover zoveel verschil van opvatting bestaat, zijn met een bewonderenswaardige beheersing van de stof tactvol en pregnant uiteengezet.

Om te besluiten: geen student uit het Nederlands taalgebied mag deze Inleiding ongelezen laten; veilige gids bij zijn eerste stappen in de wereld van het recht zal zij in hoge mate zijn geest verrijken en zijn vizie op instellingen en leerstelsels verruimen. Ook de afgestudeerde jurist moet dit boek lezen; het zal hem onvermijdelijk tot eigen nadenken prikkelen. En dit nadenken zal, ook voor de rechtspraktijk van elke dag, in ieder geval vruchtbaar blijken te zijn. B.

SOMERHAUSEN Marc en VANHAESENDONCK E.:
Bevoegdheid van de Raad van State. — Tijdschrift voor Gemeenterecht. — Brussel. — 1950. — 91 blz.

Het jonge zo verdienstelijke « Tijdschrift voor Gemeenterecht », onder leiding van de heren Somerhausen en Vanhaesendonck, heeft in zijn laatste nummers een vrij uitgebreid commentaar gepubliceerd van de hand van de beide uitgevers van het tijdschrift betreffende de wet op de Raad van State. Dit commentaar is thans als afzonderlijke brochure verschenen onder de titel « Bevoegdheid van de Raad van State ».

Het commentaar is artikelsgewijze opgevat en het geeft onder de tekst van elk artikel belangrijke verwijzingen naar de voorbereidende werken der wet en ook naar de reeds vrij omvangrijke literatuur die in de laatste jaren over de Raad van State werd gepubliceerd.

Vooral belangrijk is dat hier voor de eerste maal de auteurs in een commentaar de gelegenheid hebben gehad te verwijzen naar de jonge rechtspraak van de Raad van State. Een zeer groot aantal arresten worden aangehaald in verband met de besproken artikelen en zo is dit commentaar, hoe beknopt ook, geworden tot een rijke bron van inlichtingen voor wat betreft de juiste draagwijdte der bevoegdheden die aan de Raad van State zijn toevertrouwd.

Het is gelukkig dat het commentaar thans afzonderlijk uitgegeven is geworden, daar het zeer velen de juiste weg zal wijzen op het nog vreemd terrein der activiteit van de Raad van State. R. V.

Revue Historique de Droit français et étranger. — 4me série, 28e année, 1950, nr. 1. — Parijs, 1950, 156 p.

De eerste aflevering 1950 van dit belangrijke Franse rechtshistorisch tijdschrift bevat, naast vele boekbesprekingen, necrologia (G. Espinas en V. Sinaiski) en kroniek, verschillende romanistische studies, o.m. « Jus respondendi » van André Magdelain (p. 1-23) en « La nature du procès d'Aphrodisios contre Ammonios » van E. Renier (p. 89-92). Rob. Brunschvig reveleert « un système peu connu de succession agnatique dans le droit musulman » (p. 23-34), J. Hobub behandelt de erfopvolgingsregeling van de Hongaarse koning Matthias Corvinus (« Ordinaria potestas absoluta potentia », 92-99), J. Richard schetst de « Pairie d'Orient latin: les quatre baronnies des royaumes de Jérusalem et de Chypre » (p. 67-89) en E. Coyecque bestudeert de « Minutes notariales parisiennes au procès pour faux de Haudricques de Blancourt » (p. 99-103). De voornaamste studie voor ons is echter de belangrijke bijdrage van de heer L. Verriest, die hier nogmaals zijn theorieën uiteenzet over « Le servage en Flandre, particulièrement au pays d'Alost » (p. 35-67).

L. Th. Maes.

J. DHONDT, Locale standenvertegenwoordiging in het graafschap Vlaanderen. Een tractaat uit de XVIIIe eeuw. (Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent. — Gent, 1950, Verhandeling VI, 64 p.).

Professor Dr J. Dhondt heeft zopas een zeer belangrijk tractaat van een Vlaams jurist (waarschijnlijk een lid van de Raad van Vlaanderen) uit de tweede helft der XVIIIe eeuw gepubliceerd, dat een zeer grondig en kritisch onderzoek bevat naar de inrichting en de werkwijze van de plaatselijke standenvertegenwoordiging in het graafschap Vlaanderen.

Aan de grondslag van de politieke organisatie in het graafschap Vlaanderen liggen (zoals elders), geen standen, maar plaatselijke « machten »: elk dezer machten moet door de vorst worden geraadpleegd. In de XVIIe-XVIIIe eeuw is de verhouding vorst-onderdanen een vrij eenvoudige geworden: de vorst is iemand die geld vraagt aan zijn onderdanen, terwijl de onderdanen zo weinig geld mogelijk toestaan en in ruil daarvoor het grootst mogelijk aantal voordelen afdwingen. Regeren is « sjacheren » geworden. De inhoud van het tractaat geeft de werking van al de « machten »: hun betekenis, hun samenstelling en hun optreden.

Het grootste deel van het tractaat behandelt de « machten » van Oost-Vlaanderen (geestelijkheid, steden, kasselrijen, kleine omschrijvingen, « terres franches » en dgl.); West-Vlaanderen komt er kariger van af.

Wij beamen volledig de gelukkige gedachte van Prof. Dhondt om dit grondig onderzoek uit te geven: een moderne studie zou onmogelijk zo volledig kunnen zijn.

L. Th. Maes.

BALIELEVEN

VERBOND DER BELGISCHE ADVOCATEN

Op Zaterdag 6 Mei l.l. had het bestuur van het Verbond der Belgische Advocaten een buitengewone algemene vergadering belegd, waarop andermaal het fiscaal vraagstuk zou worden besproken.

De vergadering werd druk bijgewoond en van uit alle balies van het land waren talrijke afgevaardigden opgekomen.

Nadat de heer Stafhouder Collignon de zitting had geopend, werd eerst door Mr L. Roppe in het Nederlands een rouwhulde uitgesproken ter nagedachtenis van de betreurde Stafhouder der Balie van Tongeren, Baron George Meyers. Wij geven elders in dit blad de tekst van de diepgevoelde rede, die door Mr Roppe werd uitgesproken.

Daarna kreeg Mr Marcel Feye het woord om verslag uit te brengen over de onderhandelingen, die gevoerd werden tussen het bestuur van het Verbond der Belgische Advocaten en het fiscaal beheer, ten einde meer rechtvaardigheid te doen heersen op het gebied van de belastingaanslag der advocaten.

Mr Feye zette op zakelijke wijze de gang van de onderhandelingen uiteen en wees er op dat de commissie, afgevaardigd door het Verbond, die contact had genomen met de hogere ambtenaren van de administratie der rechtstreekse belastingen, bij deze laatste heel wat gezond begrip voor een juiste beoordeling van de toestanden had gevonden en ook een grote welwillendheid om talrijke verbeteringen in te voeren.

Wanneer Mr Feye dan in detail de besprekingen, die hadden plaats gehad, ontleedde, bleken zijn mededelingen voor de vergadering eerder een desillusie. De onderhandelingen waren uitsluitend gevoerd op basis van de bestaande wetgeving en aan de grote onrechtvaardigheden, die in deze wetgeving besloten liggen, zal voorlopig nog niets gewijzigd worden. De advocaten zullen nog steeds de belastingplichtigen zijn die oneindig meer belastingen betalen op grond van eenzelfde inkomen dan de loontrekkenden en deze toestand is, verre van gewijzigd te worden, nog door een recente wet van 15 Januari 1950 bevestigd.

Van een toepassing van het stelsel van het forfait, zoals het in Frankrijk zulke uitstekende resultaten oplevert die zowel de advocaten als het beheer volledige voldoening geven, is er zelfs geen gewag gemaakt.

De commissie heeft enkel kunnen bekomen dat het aftrekken van zekere onkosten redelijker zou beoordeeld worden; mager resultaat, daar in de meeste gevallen het in rekening brengen van onbetwistbare bedrijfskosten noodzakelijkerwijze reeds algemeen door de controleurs der belastingen was aangenomen geworden.

In de mededeling van Mr Feye was er dus zeer weinig dat van aard was de aanwezige confraters te verheugen. Wel werd aangekondigd dat er binnenkort door het centraal bestuur aan de ondergeschikte diensten een circulaire zou worden gezonden, waarin, naar het schijnt, redelijke instructies zouden worden gegeven betreffende de beoordeling van de onkosten die van de bedrijfsinkomsten mogen afgetrokken worden. De inhoud van de circulaire mocht echter nog niet bekend gemaakt worden. De advocaten wachten met spanning deze circulaire af, doch volgens de vage mededelingen, die ze desaanstaande ontvingen, lijkt het wel dat dit rondschrijven enkel betrekking zal hebben op enkele algemeenheden die weinig aan de bestaande toestand zullen veranderen.

Er is dus geen enkele reden om victorie te kraaien. Integendeel. Velen zullen zich wrevelig voelen, omdat de langdurige onderhandelingen, die in de laatste maanden hebben plaats gehad, tot niets anders hebben geleid dat tot de bestending van de wraakroepende ongelijkheid die de fiscale wet ten opzichte van de advocatuur kenmerkt. Het was dan ook de algemene mening van de aanwezigen, dat langs deze weg weinig resultaat te verwachten viel.

In de eerste plaats dient de wet gewijzigd en dient het verschillend systeem dat bestaat tussen de vrije beroepen en de loontrekkenden, volledig uitgeschakeld te worden. Wanneer zulks bereikt is zou men nog niet van werkelijke gelijkheid kunnen spreken; inderdaad, wanneer niet de toestand van de advocaat op een bijzondere wijze wordt in aanmerking genomen, wanneer er geen rekening wordt gehouden met de reusachtige offers die de voorbereiding tot het beroep noodzakelijk maken, met de omstandigheid dat het de advocaat slechts mogelijk is na vele jaren een behoorlijk inkomen te verwerven, met het feit dat bij verzwakking van krachten de cliënteel zeer spoedig verdwijnt en dat het met het bestaande systeem onmogelijk is dat de advocaat enige reserve zou kunnen aanleggen voor de oude dag, zolang met al deze omstandigheden geen rekening gehouden wordt, zal er zelfs na verandering der wet geen werkelijke gelijkheid ontstaan.

Tot nog toe echter is de wet niet gewijzigd, is er geen sprake van toepassing van het forfait en blijft de advocaat nog steeds gedwongen een nauwkeurige comptabiliteit aan te leggen, die hem verplicht tot een hoop taken die volkomen vreemd zijn aan het

wezen van zijn bedrijf en waardoor hij noodzakelijk zijn beroepsgeheim moet schenden.

Er werd dus nog niets bereikt en er zal voorzeker heel wat meer energie en doordrijvingsvermogen aan de dag dienen gelegd te worden om aan de bestaande wantoestanden te verhelpen.

Dit alles doet natuurlijk niets af aan de grote verdiensten van de heer voorzitter Collignon en van de commissie van het Verbond, die voorzeker hun best doen om iets te verwezenlijken. Hun is daarvoor de dankbaarheid van de confraters verschludigd, doch het zou verkeerd zijn niet vast te stellen, dat de tot nog toe bereikte resultaten zonder werkelijk belang zijn. Men mag zich dan ook afvragen of de methode, die door de geneesheren gebruikt is geworden en die heel wat energiekeer geweest is dan deze van de advocaten, niet de aanleiding is geweest tot de oneindig gunstiger toestand waarin de geneesheren zich bevinden, ten minste wat betreft de controle van de comptabiliteit.

Er was op de dagorde nog een tweede punt voorzien, namelijk het verslag van Mr Roger Roland betreffende de «specialisatie in de advocatuur». Daar de tijd niet toeliet dit punt te bespreken, werd het naar de volgende zitting verzonden.

VLAAMSE CONFERENTIE

DER BALIE VAN ANTWERPEN

Voordracht van Mr Frans Van Isacker

Op 28 April l.l. hield de Vlaamse Conferentie der Balie van Antwerpen een vergadering in de «Kapel van Bourgondië», waarop onze confrater Mr Frans Van Isacker, der Balie van Mechelen, als spreker was uitgenodigd.

Aan de Balie is Mr Van Isacker een van de jongst aangekomenen, doch in de literatuur heeft hij op zeer korte tijd een belangrijke plaats weten te verwerven door de publicatie van zijn twee lijvige romans «De wereld verandert» en «Maar er is een uitweg».

Mr Van Isacker had als onderwerp gekozen: «Hoe ik een roman geschreven heb», en de belangstelling voor deze originele en belangrijke spreekbeurt was dan ook zeer groot.

Mr Wagemans, die de voorzitter verving, stelde de spreker voor en wees op het belang van het literair werk dat de jonge auteur reeds gepresteerd had.

Mr Van Isacker wist onmiddellijk zijn gehoor op intense wijze te boeien. Hij sprak over zijn jeugd en over de manier waarop hij voor het eerst er aan gedacht had een roman te schrijven, in zijn Leuvense studententijd. Dit relaas ging gepaard met allerlei geestige anecdoten.

Midden in de woeling van de oorlog, wanneer tijdens de bezetting de jonge student de fanatieke strijd kon nagaan tussen de tegenstrijdige stromingen, die zich in sommige gedeelten van de openbare mening voordeden, had hij de bedoeling opgevat een literair werk te scheppen waarin zou aangetoond worden op welke manier deze tegenstrijdige politieke stromingen de moraliteit van het volk hebben vergiftigd. Spreker vertelt ons dan hoe stilaan het plan van zijn werk in hem is gerijpt, hoe de methode opgebouwd is geworden en in alle details voorbereid, tot eindelijk het schrijven van de roman zelf tenslotte vlug en gemakkelijk van de hand ging.

De toehoorders konden op de voet de ontwikkeling van het werk volgen en met gepassioneerde aandacht zagen zij beide romans stilaan groeien en tot werkelijkheid worden.

In het tweede gedeelte van zijn spreekbeurt handelde de heer Van Isacker vooral over de geestesgesteldheid die zich tijdens de oorlog en na de bevrijding in ons volk had ontwikkeld, hoe het gebrek aan objectiviteit volledig alle gezond oordeel onmogelijk maakte en hoe het opblazen van de passies aanleiding was geweest tot de meest hypocriete en de meest onverantwoorde handelwijzen.

Door zijn literair werk is het de heer Van Isacker vooral te doen geweest deze mentaliteit te brandmerken. Al wie beide romans van de heer Van Isacker gelezen heeft, zal het eens zijn dat hij daarin op schitterende wijze is geslaagd en dat hij aan de Vlaamse literatuur een werk heeft geschonken van blijvende betekenis.

Wie het geluk had de voordracht van de jonge auteur te kunnen bijwonen zal daarbij ten eerste getroffen zijn geworden door het hoge idealisme dat hem bezielt. De oproep tot gezond verstand en objectiviteit, waarmede de spreker zijn voordracht besloot, werd dan ook op uitbundige wijze door al de aanwezigen toegejuicht.

VLAAMSE CONFERENTIE DER BALIE BIJ HET HOF VAN BEROEP TE GENT

Voordracht van Mevr. Professor Haezewinkel-Suringa

Een zeer talrijk publiek — waaronder dhr. De Clercq, Eerste Voorzitter van het Hof van Beroep, dhr. Procureur-generaal Bekaert, Prof. J. Simon, deken van de rechtsgeleerde faculteit der Gentse Universiteit en raadshier in het Hof van Verbreking, en verschillende magistraten van het Hof van Beroep en van de Rechtbank van Eerste Aanleg — is op Donderdag 4 Mei opgekomen om de lezing bij te wonen van Mevr. Haezewinkel, Professor aan de Gemeentelijke Universiteit van Amsterdam, die voor de Vlaamse Conferentie is komen spreken over «Conflict tussen wet en geweten».

Het eerder abstract academisch onderwerp heeft spreekster echter op zeer concrete en reële wijze uitgewerkt door een actueel aspect van het zo complex probleem van meer nabij te belichten, namelijk de *dienstweigering* om wille van gewetensbezwaren; juridisch probleem dat ten onzent nog geen bevredigende solutie kent.

Prof. Haezewinkel gaat uit van het gegeven, dat de maatschappij slechts rust en veiligheid kent ingevolge het naleven en eerbiedigen van een bestaande rechtsorde, zijnde de erkenning van bepaalde rechtsnormen waarvan geen overtreding wordt geduld. Wie deze normen niet eerbiedigt moet gestraft worden. Nu kan het gebeuren dat de rechtsnormen niet worden nageleefd en dat zulks gelegen is aan een eenvoudigweg overtreden van die normen, hetgeen niettemin erkenning van de overtreden normen impliceert (bv. de dief, die het verbod tot stelen erkent, doch dit verbod overtreedt); maar het niet naleven van de normen kan evenwel ook te wijten zijn aan een niet erkennen van die normen (bv. een revolutionnaire), hetgeen veel gevaarlijker is. Deze laatste categorie van delinquenten is ontegensprekelijk een zeer groot gevaar en dient streng bejegend te worden, omdat zij de wortels van een gevestigde orde aantast. Tot die groep nu moeten ook zij gerekend worden, die de bestaande rechtsnormen niet kunnen erkennen om wille van imperatieven van godsdienstige, filosofische, morele aard, enz., en onder hen nemen de dienstweigeraars een bijzondere plaats in. Moeten deze

mensen zwaar of licht gestraft worden? Of moet de wetgever hier bijzondere tegemoetkomende bepalingen uitvaardigen van compromissaire aard, die én het geweten van de betrokkene geruststellen én toch het gezag van de staat boven de individuele overtuiging handhaaft?

Vooraleer hier op te antwoorden en de Nederlandse solutie van het probleem toe te lichten, geeft Prof. Haezewinkel eerst een schets van het geschiedkundig verleden van de dienstweigeringswet. Onthouden we hiervan het onderscheid tussen dienstweigeringswet en desertie, de pogingen tot voorkomen van het dienstweigeringsverschijnsel door het afkopingsstelsel, de actie van Dominee De Licht en de antimilitaristische beweging in Nederland, het Nederlands legerorder van 1920 dat vervanging toeliet van de rechtstreekse militaire dienstplicht door de onrechtstreekse, en ten slotte de thans van kracht zijnde Nederlandse dienstweigeringswet.

Na het principieel standpunt van de dienstweigeringswet te hebben beklemtoond, die zich beroept op het conflict en de antinomie tussen de hem door de grondwet gewaarborgde vrijheid van geweten en de verkrachting hiervan ingevolge de opgelegde dienstplicht niettegenstaande geopperd gewetensbezwaar, merkt Professor Haezewinkel op dat volgens haar de solutie ligt in het zoveel mogelijk betrachten van compromissaire oplossingen. De dienstweigeraar is inderdaad geen revolutionnaire; hij erkent de bestaande rechtsorde, maar kan op een bepaald punt er niet meer mee instemmen om wille van hogere, eerbiedwaardige en algemene motieven.

De Nederlandse wetgever heeft dit begrepen en dergelijke vergelijkingen voorzien. Zo bv. is het hen, die om confessionele redenen weigeren de eed aan de militaire wetten af te leggen, toegelaten een belofte

in plaats van eed te doen; is het, eveneens wegens confessioneel bezwaar, toegelaten zich aan voorbehoudende inentingen te onttrekken. De Nederlandse wetgever heeft ook dergelijke compromissaire soluties die het geweten en de vrijheid van de burgers ontzien, gevonden wat betreft de stemplicht (thans alleen opkomstplicht), de leerplichtwet, enz.

De Nederlandse wetgever is echter nog verder gegaan en heeft door de dienstweigeringswet van 1923 de dienstweigeringswet onder bepaalde voorwaarden en mits zekere voorzorgen aanvaard. Hierbij duiken begrijpelijkerwijze verschillende moeilijkheden op: hoe dienen de gesimuleerde gewetensbezwaren achterhaald te worden, welke gewetensbezwaren kunnen als voldoende ernstig worden erkend, tot beloop van welk percentage kan dienstweigeringswet worden aangenomen, enz.; hetgeen allerhande subjectieve standpunten doet innemen.

Volgens Professor Haezewinkel is het aan te prijzen dat hen, aan wie om ernstige gewetensbezwaren dienstweigeringswet wordt toegestaan, een even zware en even gevaarlijke, doch daarom niet langduriger taak van burgerlijke aard zou worden opgelegd; hetgeen in sommige landen is geschied tijdens de jongste wereldoorlog (bv. het blussen van branden ontstaan ingevolge bombardementen; het opruimen van mijnen, enz.). Daarmee wordt de groep der dienstweigeraars niet bevoordeeld en worden anderzijds gegronde gewetensbezwaren ontzien.

Met een bondig overzicht van de soluties dienaangaande in de Scandinavische en Angelsaksische landen en met een summiere samenvatting van de sociologische bevindingen bij het onderzoek van een 60-tal dossiers van dienstweigeraars, besloot Prof. Haezewinkel haar buitengewoon interessante lezing, waarvoor zijn zeer geapplaudeerd werd.

W. D.

NECROLOGIE

Rouwhulde aan Baron George Meyers

Stafhouder der Balie van Tongeren

Tijdens de laatste buitengewone algemene vergadering van het Verbond der Belgische Advocaten, die gehouden werd op het Gerechtshof te Brussel op Zaterdag 6 Mei l.l., werd door Mr L. Roppe een diepgevoelde rouwhulde gebracht aan de nagedachtenis van de onlangs overleden Stafhouder van Tongeren, Baron George Meyers.

Wij laten hieronder de tekst volgen der rede uitgesproken door Mr Roppe.

Mijnheer de Voorzitter,
Mevrouwen, Mijne Heren,
Waarde Confraters,

Wanneer onze Voorzitter, de Heer Stafhouder Collignon, mij vroeg op deze vergadering gedurende enkele stonden de persoonlijkheid van onze confrater en oud-stafhouder, Meester George Meyers, op te roepen, dan heb ik zulks graag aanvaard, en, al waren er andere confraters uit onze balie die, beter dan ik zelf spreken konden over deze onvergetelijke figuur, toch meende ik niet te mogen weigeren, heden te helpen herdenken die hoogstaande confrater, die ik zo vaak ontmoeten mocht aan de balie, die vooraanstaande parlementair die ik zo dikwijls vergezellen kon naar Brussel, en die burgemeester van Tongeren,

van wie ik de laatste jaren een gebuur geworden was.

Baron George Meyers werd geboren te Tongeren de 23 Juni 1869; hij studeerde aan het college der Paters Jozefieten in zijn geboortestad en verwierf het diploma van dokter in de rechten aan de Hogeschool van Leuven in het jaar 1892.

Hij legde zijn eed af in hetzelfde jaar en was op 16 Maart 1896 een der leden van de toen opgerichte balie aan de rechtbank van eerste aanleg te Tongeren.

Gedurende meer dan vijftig jaren zou hij zijn: een der meest vooraanstaande en der meest gezagvolle advocaten van de provincie Limburg.

Al kon hij zijn laatste levensjaren om gezondheidsredenen niet meer actief deelnemen aan de rechterlijke debatten, toch bleef hij tot op het einde van zijn leven toe belangstellen in het balieleven, met hetwelk hij zo diep vergroeid was, en waarin hij als lid van die balie, als lid van de Raad van orde of als stafhouder zo eminent een plaats had verworven.

Zij die hem éénmaal hebben ontmoet voor de Rechtbank zullen zijn indrukwekkende figuur blijven meedragen.

Nog zien wij hem aan zijn bank: pijlrecht; delicaat-bleke handen rustend van uit de brede mouwen op het bankblad; boven de zwarte toga een gladde uit-

gesneden gelaat; fijnverzorgde zilveren haren boven een voorhoofd waarin enkele rimpels op nadenken wezen; om de mond een glimlach die in zich het merktelen droeg van een fijnzinnige geest.

Alles in hem wees uit dat hij de verpersoonlijking was van waardigheid, adel en voornaamheid.

Deze eigenschappen kwamen ook tot uiting in zijn pleidooien: gebouwd op een sterke dialectiek, gedragen door een klare bewijsvoering werden zij voorgebracht in een rustige, sobere en gemeten dictie.

De inspanning voor de zaak die hem was toevertrouwd en de overredingskracht, die hij er bij ontwikkelde, gingen gepaard met een diepe eerbied voor de tegenstrever die nooit gekwetst doch iedermaal geapprecieerd werd in zijn eigen inspanningen.

Zo ging van zijn optreden uit een onbewust ontzag en een rustige wijsheid.

Meester Meyers was geholpen door een wonderbaar geheugen. Hoe dikwijls gebeurde het niet dat tijdens een rolafroeping, wanneer iedereen in agenda's koortsig zijn zaken aan 't aantekenen was, hij zelf nooit dergelijke notitie nam, zodat men zich de bedenking maakte of Mr Meyers nog wel in de zaak was. Hoe groot was dan de verbazing van de confrater als op een mooie dag Mr Meyers zijn arm op diens schouder legde en zegde: gij hebt niet vergeten dat de zaak Vossius/Papy op 24 April behandeld wordt. Wanneer krijg ik Uw besluiten?

Voor alle confraters was hij een man bij wie men graag te rade ging. En zijn raad was onverhoopt eenvoudig, juist, gegrond, evenwichtig en ook telkens gaf hij de enige mogelijk oplossing van het moeilijke probleem.

Niet alleen de balie heeft hij de rijke gaven van zijn persoonlijkheid ten toon gespreid.

Het openbare leven in al zijn uitingen draagt de diepgaande sporen van zijn optreden.

De geschiedenis van Tongeren in de vijf laatste decenia vermeldt op iedere bladzijde de naam van Meester Meyers: hetzij in de annalen der Kerkfabriek van O. L. V. Basiliek, waarvan hij sedert 1906 het Voorzitterschap waarnam, hetzij in de Commissie van Openbare Onderstand, hetzij in het stadsleven zelf in hetwelk hij als gemeenteraadslid, schepen en burgemeester de maat gaf van zijn innige verknochtheid aan zijn stad, de oudste van België, de stad van Ambiorix, de stad met de oude romeinse wallen, met de stoere toren en het blijde beiaardspel.

Negen jaren lang zetelde hij in de provincieraad van Limburg.

En van het jaar 1919 af werd hij tot zevenmaal gekozen om de Arrondisseminten Tongeren en Haselt te vertegenwoordigen in de Senaat.

Zijn werkzaamheid op parlementair plan opsommen zou ons te ver voeren, doch in de parlementaire bescheiden zien wij zijn tussenkomsten en inspanningen vooral betreffende de hervormingen van strafrechtspleging en burgerlijke rechtspleging, in de wetgeving op het gebruik der talen in gerechtszaken, in de hervorming van de inrichting van het Assisenhof, waaromtrent hij door zijn werk dat hij met zijn confrater Mr. Nagels in de uitgeverij Larciere te Brussel « Les Lois du Jury » publiceerde, grondig op de hoogte was.

Tot vijfmaal toe is hij verslaggever van de Commissie voor de Justitie.

En zijn arbeid in deze Commissie en in deze van Financiën was een arbeid van nauwgezetheid en met grondige juridische kennis en ervaring.

Benevens deze wetgevende arbeid zal zijn dienstbetoon voor zijn streekgenoten ook nog lang naleven in het geheugen van vele vooraanstaande en ook eenvoudige mensen die op zijn tussenkomst beroep deden: toen hij ten grave gedragen werd, heeft Tongeren dit kunnen ondervinden door de aanwezigheid van de duizenden mensen die uit alle hoeken van het land waren samengestroomd om ondanks de sombere regenvoormiddag een laatste hulde te brengen aan de man, die voor velen een legendarische figuur was geworden van behulpzaamheid en toewijding in de jaren van de uitoefening van zijn mandaat.

De naam van Meyers had door de jaren heen die betekenis gekregen van toewijding en dienstbaarheid aan land en volk.

In de advocatenzaal van de Rechtbank van Tongeren hangt één enkel schilderij. Het stelt voor een ander groot advocaat Meyers: François Meyers, die door zijn confraters gevierd werd na een vijftigjarig baliejubileum en die vader is van onze betreurd confrater.

Wanneer een jonge advocaat in de zaal wacht en tussen twee pleidooien in in gesprek komt met andere confraters van onze balie over gemeld portret, dan zeggen deze hem dat hij de eerste stafhouder was van de balie van Tongeren;

dat hij volksvertegenwoordiger en burgemeester was der stad;

dat zijn vader arrondissementscommissaris was in Tongeren;

en dat zijn schoonvader, Joseph Jaminé, in 1830 lid was van het Nationaal Congres en eerste Voorzitter van de Limburgse Provincieraad.

En, wanneer men dan opkijkt naar die zachte blik die in de verte staart, en, men, de gevoelens delend, die men in de geest van de afgebeelde jubilaris vermoeden kan, ook in de verte kijkt, dan krijgt men onvermijdelijk ontzag en eerbied voor het leven van een ganse stam, die sedert het bestaan van ons land met de instellingen en het recht van dat land vergroeid was, en die streed dag-in-dag-uit voor de verwezenlijking van dat recht.

En ik dacht vóór dat portret aan die zin uit de Bergrede: « Zalig zij die hongeren en dorsten naar » gerechtigheid, want zij zullen door gerechtigheid » overstelpt worden »: heeft die stam immers niet voortgebracht drie grote kampers in de edele dienst der gerechtigheid, de drie zonen van de oude jubilaris van toen:

Procureur-generaal Armand Meyers, die gedurende zolang jaren aan het Hof van Beroep van Luik en aan de magistratuur in het algemeen aanzien bijbracht;

Ere-Directeur-generaal Emile Meyers, die aan het ministerie van Justitie de beste en edelste krachten schonk van een rijke persoonlijkheid;

Advocaat George Meyers, oud-senator, die wij thans herdenken op deze vergadering.

Kon een oud dienaar van het recht een schonere droom verwezenlijkt zien?

Alle drie hebben zij op de door hun ingeslagen weg de gerechtigheid en het recht op de meest volledige wijze gediend.

Meester Meyers, gij zijt heengegaan na een leven van grootheid, schoonheid en adeldom, voortzetting van de droom van degenen die U zijn voorafgegaan.

Mochten wij, uw jongere confraters, uw weg voortzetten door een leven in dienst van het recht en in toewijding aan ons volk.

MEDEDELINGEN

INRICHTING VAN EEN BIBLIOTHEEK VAN NEDERLANDS RECHT IN BELGIË

De vereniging voor de vergelijkende studie van het recht van België en Nederland acht het voor wetenschappelijke en praktische doeleinden noodzakelijk, dat de juristen van België en Nederland zoveel mogelijk in staat worden gesteld de juridische literatuur van het andere land te raadplegen.

In elk der Nederlandse Universiteitsbibliotheken zal, naar werd toegezegd, een beperkte handbibliotheek van Belgisch recht worden ingericht, respectievelijk uitgebreid. Daarenboven wordt in elk van beide landen een centrale bibliotheek ingericht, bevattende zo volledig mogelijk de rechtsliteratuur van het andere land. In Nederland is deze centrale bibliotheek van Belgisch recht gevestigd in de bibliotheek van het Vredespaleis te 's Gravenhage. De aldaar reeds aanwezige belangrijke verzameling is onlangs aanzienlijk uitgebreid, o.a. met de *Pandectes belges* in 150 delen. Ook vanuit België wordt medegewerkt aan de uitbreiding van deze verzameling. Een catalogus van deze *Bibliotheca Belgica* zal binnenkort worden gepubliceerd.

De Nederlandse bibliotheek in België zal worden aangebracht in een afzonderlijke afdeling van de Bibliotheek van het Ministerie van Justitie te Brussel. Anders dan in Nederland moet in België deze bibliotheek vrijwel geheel en al worden opgebouwd. Verschillende instanties hebben reeds haar steun toegezegd. Het bestuur van genoemde vereniging zal het op prijs stellen, indien de juristen aan de opbouw van deze bibliotheek medewerken door het afstaan van boeken en tijdschriften. Eenieder heeft wel in zijn bibliotheek enige werken, welke hij toch niet meer gebruikt en dus zonder bezwaar kan missen. Oude drukken van handboeken (ook uit de 19e eeuw), proefschriften, verzamelwerken, alles is welkom. Zendingen kunnen geadresseerd worden aan de Vereniging voor de vergelijkende studie van het recht van België en Nederland, p. a. Bibliotheek van het Vredespaleis, 's Gravenhage.

De Voorzitter der Belgische sectie van genoemde Vereniging, Prof. Mr Dr E. van Dievoet, Visserstraat 3, Leuven en de Secretaris van de Nederlandse Sectie, Mr L. E. H. Rutten, Elzenburgh C. 34, Vught, zijn, zo nodig, gaarne bereid nadere inlichtingen te verstrekken.

Overzicht van de buitenlandse juridische literatuur

FRANKRIJK

- Blegan A.* — *Traité de législation maritime*. T. II. Droit civil. Droit commercial maritime. Droit international maritime. — 252 p. — Sté d'édit. géographiques, maritimes et coloniales.
- Burdeau Georges.* — *Traité de science politique*. T. III. — 620 p. — Pichon et Durand-Auzias.
- Camerlynck G.-H.* — *Code civil de l'Union française*. — 220 p. — Pichon et Durand-Auzias.
- Conseil d'Etat.* — *Etudes et documents*. 3e année 1949. — 164 p. — Recueil Sirey.
- Consolo Jean.* — *Les conflits de paternité en droit français moderne*. — 156 p. — Dalloz.
- Grimaud et Givord.* — *La loi sur les loyers*. — 2e éd. — 439. — Juris classeurs.

- Jombart S. J. Emile.* — *Manuel de droit canon*. — 568 p. — Beauchesne et ses fils.
- Juglart (De).* — *Droit rural spécial*. — 251 p. — Juris classeurs.
- Juliot de la Morandière Léon.* — *Les grands arrêts de la jurisprudence civile*. — 728 p. — Dalloz.
- Lambert Edouard, Cluzel Louis.* — *Conventions collectives: jurisprudence arbitrale: recueil des décisions de la Cour supérieure d'arbitrage*. — 600 p. — Ophrys.
- Picot Gilbert.* — *Cardin Le Bret (1558-1655) et la doctrine de la souveraineté*. — 230 p. — Recueil Sirey.
- Ripert Georges.* — *Droit maritime*. T. I. — VIII. — 852 p. — Rousseau & Co.
- Sumien Paul.* — *Manuel de l'assuré*. — 175 p. — Dalloz.
- Travaux de l'Association Henri Capitant pour la culture juridique française*. — 162 p. — Dalloz.

ENGELAND

- Belshaw C.S.* — *Island administration in the south west Pacific*. — Royal Institute of International Affairs.
- Diamond A.S.* — *Primitive Law*. — Watts.
- Tomlin E.S. and Clegg R.* — *Wills and executors*. — Crosby Lockwood.
- Balfield G.E.* — *Principles and Law of Accident Insurance*. — 171 p. — Pitman.
- Beckett W.E.* — *The North Atlantic Treaty, The Brussels Treaty and the Charter of the United Nations*. — 75 p. — Stevens.
- Belton D.* — *Crime in Shorts*. — 39 p. — E.A. Wildman.
- Boutillier C.G.* — *American Democracy and Natural Law*. — 204 p. — (Columbia Univ.) O.U.P.
- Brown I.* — *The Meaning of Democracy*. — 176 p. — Duckworth.
- Crisp L.F.* — *The Parliamentary Government of the Commonwealth of Australia*. — 344 p. — Longmans.
- Edwards H. and Edwards A.M.* — *Second Supplement (including the first supplement) to Murray and Carter's Guide to Income Tax Practice*. — 959 p. — Gee.
- Joad C.E.M.* — *The Principles of Parliamentary Democracy*. — 71 p. — Falcon P.
- Mc Bain A.G.* — *Practical Notes on the Law on Income Tax*. — XII and 165 p. — Sweet & M.
- Megarry R.E.* — *The Rent Acts*. — 442 p. — Stevens.
- O'Hara Ch. E. and Osterburg J.W.* — *An Introduction to Criminalistics*. — XXII and 706 p. — Macmillan.
- Phillips E.A.* — *Divorce explained*. — 130 p. — Gollancz.
- Pollard R.S.W.* — *Administrative Tribunals at Work*. — 154 p. — Stevens.
- Radin E.D.* — *Twelve Against the Law*. — 246 p. — Heinemann.
- Risdon A.V.* — *Modern Administration and Probate Practice and Law*. — 815 p. — Pitman.
- Sieghart M.A.* — *Government by Decree*. — 343 p. — Stevens.

OOSTENRIJK

- Graschopf Hans.* — *Die notariatsgebühren mit dem Rechtsanwaltstarif und einer Zusammenstellung ausserstreitiger Gebührenvorschriften*. — Wien: Manz 1950. — 75 p.
- Jessup Philip C.* — *Modernes Völkerrecht*. — Wien, Stuttgart: Humboldt-Verl. (1950). — 311 p.
- Schilling-Schletter, Alexander.* — *Vom Finanzamt zum Verwaltungsgerichtshof*. — Wien: Puch (1949). — 128 p.
- Skarwada Heinrich.* — *Das österreichische Vereins- und Versammlungsrecht*. — Wien: Verl. f. Jugend u. Volk (1950). — 84 p.
- Dall Karl.* — *Die Angestelltenversicherung*. — Wien: Österr. Gewerkschaftsbund 1950. — 126 p.
- Grosschedl Bruno.* — *Betriebswirtschaft und Steuerrecht in ihrer grundsätzlichen Stellungnahme zum Gewinnproblem*. — Wien 1949. IX, 126 p.
- Jahn Rudolf.* — *Planwirtschaftliche Ideen und ihre Anwendung im Jesuitenstaat in Paraguay*. — Wien 1949, V, 195 p.
- Kolbinger Thusnelda.* — *Die Independenzlehre der österreichischen Kameralisten*. — Wien 1949. — 187 p.
- Manzsche Ausgabe der österreichischen Gesetze*. — 32 S. Schneider Manns-Au: Das österr. Veterinärrecht.
- Ebers Godehard.* — *Grundriss des Katholischen Kirchenrechts*. — Rechtsgeschichte u. System. — Wien: Manz 1950. — XV, 479 p.
- Kratzert Heinrich.* — *Die preisrechtliche Mietzinsbildung*. — Wien: Manz 1950. VIII, 131 S.
- Schneider Manns-Au, Hans.* — *Das österreichische Veterinärrecht*. — Wien: Manz 1950. — XI, 342 S.

DUITSLAND

- Engelbrecht A.* — *Eheschließung und Ehescheidung nach neuestem Recht*. — Bonn: Stollfuss. — 1950. — 47 p.
- Franz G.* — *Staatsverfassungen*. — München: Oldenbourg 1950. — 465 p.
- Haegeler K.* — *Der Zahlungsbefehl sowie das Güte- und Streitverfahren vor dem Amtsgericht*. — Bonn: Stollfuss, 1950. — 45 p.
- Hartung F.* — *Das Steuerstrafrecht*. — Berlin & Frankfurt a. M.: Verl. f. Rechtswissenschaft 1950. — XII, 198 p.
- Kleinsorg J.* — *Die Abgabepflichten und Leistungen nach dem Soforthilfegesetz*. — Bonn: Stollfuss 1949. — 63 p.
- Kromer K.* — *Der Rechtsanwalt im Strafverfahren*. — Schloss Bleckede a.d. Elbe: Meissner 1950. — 66 p.

Kromer K. — Der Rechtsanwalt im Zivilverfahren. — Schloss Bleckede a.d. Elbe: Meissner 1948. — 88 p.

Luginger J. — Erfinderrecht und gewerblicher Rechtsschutz. — München: Verl. f. Verwaltungspraxis 1950. — 288 p.

Most O. — Verwaltungsreform. — Düsseldorf: Bastion-Verl. 1949. — 103 p.

Nikisch A. — Zivilprozessrecht. — Tübingen: Mohr 1950. — XVI, 629 p.

Peters E. — Das neue Eherecht. — Frankfurt a. M.: Verl. f. Standesamtswesen 1950. — 160 p.

Schieren M. — Die Neuordnung der Verwaltungsrechtspflege in der britischen Zone. — Dortmund-Mengede: Arnold 1949. — 76 p.

Schönfelder H. — Prüfe Dein Wissen. — München & Berlin: Beck 1950. — VIII, 159 p.

Theis J. — Praktischer Führer durch das Steuerrecht. — Köln: O. Schmidt 1950. — 68 p.

Apfelbaum O. — Die Ehescheidung. — Berlin: Falken-Verl. 1949. — 85 p.

Dennewitz B. — Die Verfassungen der modernen Staaten. — Hamburg: Hansischer Gildenverl. 1949. — 211 p.

Eich J. — Verwaltungszwangverfahren. — Siegburg: Reckinger 1950. — VIII, 120 p.

Krause E. — Die Gewerbesteuererklärung 1949. — Halle/Saale: Tauchnitz 1949. — 32 p.

Kühne W. — Die Soforthilfe-Abgabe in der Praxis. — Düsseldorf, München: Rhenus-Verl. Ges. 1949. — 272 p.

Schmidt E. — Das Strafrechtspraktikum. — Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht 1949. — 103 p.

Seidl E. — Ptolemäische Rechtsgeschichte. — Erlangen: Reigner 1947. — 90 p.

Ambrosius L. — Das Versorgungsrecht der Beamten, unter Berücksichtigung des Deutschen Beamtengesetzes vom 26.1.1937 in der Fassung des Gesetzes vom 21.10.1941, sowie der seit 1945 ergangenen Änderungen u. Ergänzungen nach dem Stande vom 1 Jan. 1950. — Düsseldorf: Schwann 1950. — 282 p.

Fechner M. — Gegen die Rechtsunsicherheit in Westdeutschland. — Berlin: Zentralverl. 1950.

Lauscher H. — Die Abgaben des Soforthilfegesetzes. — Grevén (Westf. Druck u. Buch 1949. — 47 p.

Müller-Erbach R. — Die Rechtswissenschaft im Umbau. — München: Hueber 1950. — 135 p.

Prange H. — Das Baupreisrecht der Bundesrepublik. — Düsseldorf-Lohausen: Werner 1950. — U 84 p.

Turegg K.E.v. — Minderheitenrecht. — Kölner Universitätsverl. 1950. — 205 p.

Welzel H. — Das Deutsche Strafrecht. — Berlin: de Gruyter 1949. — VIII, 282 p.

Wiefels J. — Handelsrecht. — Düsseldorf: Schwan; Stuttgart: Kohlhammer 1950. — 203 p.

Anders R. — Gesetzgebung der Alliierten Hohen Kommission in Deutschland mit Gesetzgebung der drei Besatzungsmächte. — Karlsruhe: C.F. Müller 1950.

Berg S.P. — Gerichtliche und Begutachtungsmedizin s. Gr. 17.

Brumby G. — Das Mieterschutzrecht. — Berlin-Gubalke 1948. — 68 p.

Buchwald F. — Gesetz, Recht, Gerechtigkeit. — Weimar: Landesverl. Thüringen 1949. — 80 p.

Helffritz H. — Verwaltungsrecht. — Hannover: Wissenschaftl. Verl. Anst. 1949. — 147 p.

Klauss H.K. — Abzahlungsgeschäfte. — Stuttgart & Köln: Kohlhammer 1950. — 170 p.

Münzel H. u. Jonas W. — Sozialversicherung. — Stuttgart: Kohlhammer; Düsseldorf: Schwann 1950. — 124 p.

Oberbach H.L. — Die Grundlagen der allgemeinen Haftpflicht-Versicherung. — Stuttgart & Köln: Kohlhammer 1950.

Schwerin C. Frhr von. — Grundzüge der deutschen Rechtsgeschichte. — Berlin & München: Duncker & Humblot 1950, XVI, 389 p.

Seidl E. — Römische Rechtsgeschichte und römisches Zivilprozessrecht. — Hannover: Wissenschaftl. Verl. Anst. 1949. — 140 p.

Traumann E. — Sammlung von Gesetzestexten verfassungsrechtlichen Inhalts. — Stuttgart & Köln: Kohlhammer 1950. — 198 p.

Brabeck R. — Strafrecht. — Neuwied: Die neue Verwaltung 1948. — 178 p.

Bundesrecht und Bundesgesetzgebung. — Frankfurt a.M.: Metzner 1950. — 204 p.

Dundalek E. u. Zur Nieden H. — Miet- und Wohnungsrecht. — Köln-Lindenthal: Bären-Verl. 1949. — 300 p.

Entwurf einer Verfassung für die deutsche demokratische Republik. — Berlin: Dietz 1946. — 47 p.

Geller E.K. — Bürgerliches Recht. — Neuwied: Rheinisch-Pfälzisches Verwaltungsblatt 1948. — 79 p.

Gierke J. von. — Handelsrecht und Schiffahrtsrecht. — Berlin: de Gruyter 1949. XIII, 567 p.

Götze P. — Lehrbriefe für Steuerberatung, Buch- und Wirtschaftsprüfung. — Wiesbaden: Gabler 1950. — 66 p.

Grundriss des Verwaltungsrechts.

Heinemann G.W. u. Koch A. — Kassenarztrecht auf Grund

der gesetzlichen Bestimmungen und der Rechtsprechung. Berlin: Engel 1950. — 91 p.

Henkel H. — Strafrechtsverfahrensrecht. — Salzgitter-Hildesheim: Verl. f. Rechts- u. Wirtschaftswiss. 1950, 232 p.

Homann H. — Umsatzsteuererklärung 1949. — Halle (Saale): Tauchnitz 1950. — 30 p.

Langenberg A. — Steuerrecht. — Neuwied: Rheinisch-Pfälzisches Verwaltungsblatt 1948, 117 p.

Meder W. — Das Staatsangehörigkeitsrecht der U.d.SSR und der baltischen Staaten. — Frankfurt a. M.: Metzner 1950. — 112 p.

Plochl K. — Handbuch des österreichischen Baurechtes. — Graz & Wien: Leykam 1949. — XX, 408 p.

Praunegger E. — Die konzessionierten Gewerbe. — Graz, Wien: Leykam 1949. — XVI, 496 p.

Die Rechtsquellen des Kantons Solothurn. — Aarau: Sauerländer 1949. — 611 p.

Rohs G. — Die Geschäftsprüfung des Notare. — Minden-Westf.: Schulz 1950. — 36 p.

Sammlung geltender Staatsangehörigkeitsgesetze.

Sattelmacher P. — Bericht, Gutachten und Urteil. — Berlin & Frankfurt a. M.: Verl. f. Rechtswissenschaft 1950. — X, 217 p.

Hamburger Schriften des Steuerrechts. — Hamburg: Selbstverl. 1950.

Schunk E. — Staatsrecht. — Neuwied: Rheinisch-Pfälzisches Verwaltungsblatt 1948. — 68 p.

TIJDSCHRIFTEN

De Gemeente, n° 28, Januari-Februari 1950.

De respectievelijke rol van de Staat en van de Gemeente. — Algemene vergadering van de Bond van Belgische Steden en Gemeenten. — L. Renders: Het probleem van het wegruimen en vernietigen van huisafval. — Demaret en Herr: De heropbouw van Rouen. — De Gemeenten en de Woningnood. — Raadplegingen. — Gemeentelijke bedrijvigheid. — Oprichting te Genève van een internationaal opzoekings- en informatie-centrum inzake de collectieve economie. — Wetgeving, Rechtsleer en Rechtspraak.

Nederlands Juristenblad, 6 Mei 1950, n° 6.

Prof. Mr C. W. Van der Pot: Wie behoren tot « de rechterlijke macht »? — Mr J. M. Gasille: Expertisekosten en artikel 284 K. — Mr Aug. De Lauwere: Moeilijkheden ex-artikel 196 F. W. in verband met gevolgen van oorlogsgeweld. — L. Hardenberg, jur. cand.: Het Kartelbesluit.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-Ambt en Registratie, n° 4137 van 6 Mei 1950.

Dr E. De Vrieze: Aansprakelijkheid voor de begrafeniskosten. — J. Klein: Gezamenlijke vruchtgebruiken en lijfrenten. — Prof. Mr G. de Grooth: Overzicht der Nederlandse Rechtspraak, Verbintenissen 1949. — Rechtspraak.

Journal des Tribunaux, 7 Mei 1950, n° 3851.

G. Neven: La Cour, statuant à l'unanimité... — Marie-Madeleine Deloof: Des effets de la subrogation légale de l'assureur-incendie.

Revue de Droit Intellectuel, Maart-April 1950.

Certificat Européen d'Invention. — Assemblée consultative du Conseil de l'Europe. — Rapport sur la création d'un office Européen des Brevets, par M. H. Longchambon. — Législation. — Jurisprudence.

Recueil Dalloz, 27 April 1950.

J. Brethe de la Gressaye: Grèves et Conventions collectives de travail. — Jurisprudence.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"